

Integraal HuisvestingsPlan

Gemeente Haren

2014-2017

<u>INLEIDING</u>	5
TERUGBLIK IHP 2009/2012 EN HET TUSSENJAAR 2013	5
DOEL VAN DIT IHP	6
TOTSTANDKOMING IHP	6
LEESWIJZER	7
SAMENVATTING VOORGESTELDE INVESTERINGEN	7
<u>2: WETTELIJKE KADERS</u>	9
WETTELIJKE ZORGPLICHT ONDERWIJSHUISVESTING	9
JURIDISCHE STATUS IHP	9
ONDERWIJSHUISVESTING EEN GEDEELDE EN EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID	9
EIGENDOM VAN SCHOOLGEBOUWEN EN -TERREINEN	10
HET BEKOSTIGINGSPLAFOND EN PRIORITEITEN STELLEN	11
VERGOEDING OP BASIS VAN NORMVERGOEDING OF FEITELIJKE KOSTEN	11
<u>3: VISIE OP DE ONDERWIJSHUISVESTING.....</u>	13
DE GEMEENTELIJKE VISIE.....	13
<u>4: ONTWIKKELINGEN EN RELATIES</u>	15
BREDE SCHOLEN, INTEGRALE KIND CENTRA (IKC)	15
INVOERING PASSEND ONDERWIJS	16
ASBESTINVENTARISATIE	17
VEILIGE SCHOOLOMGEVINGEN	18
<u>5: DECENTRALISATIE GROOT ONDERHOUD & VERDUURZAMING BESTAANDE SCHOOLGEBOUWEN</u>	21
OVERHEVELING TAKEN MIDDELEN EN KORTING GEMEENTEFONDS	21
REGELING ENERGIEBESPARENDE MAATREGELEN BESTAANDE SCHOOLGEBOUWEN.....	22
<u>6: BASISONDERWIJS</u>	25
KRIMP DOOR ONTGROENING EN VERGRUIZING	25
KLEINE SCHOLEN, (G)EEN PROBLEEM	26
GEMEENTELIJKE EN LANDELIJKE OPHEFFINGSNORM	26
OVERZICHT BASISSCHOLEN EN OMVANG	27
SAMENWERKINGSSCHOOL IN GLIMMEN	28
HUIDIGE CAPACITEIT EN TOEKOMSTIGE RUIMTEBEHOEFTE	28
LEERLINGENPROGNOSE BASISONDERWIJS.....	29
RUIMTEBEHOEFTE AFGEZET TEGEN RUIMTECAPACITEIT	30
DE BORG.....	31
DE WISSEL.....	31
DE MIKKELHORST.....	32

DE PETER PETERSENSCHOOL	32
DE LINDE	32
BRINKSCHOOL	32
SINT NICOLAASSCHOOL	33
QUINTUSSCHOOL (FUSIE TUSSEN OBS DE MEENT EN CBS DE MARKE)	35
DE RIESHOEK	36

7: SPECIAAL ONDERWIJS..... 37

INVOERING PASSENDE ONDERWIJS	37
CLUSTER 1: KONINKLIJKE VISIO	37
CLUSTER 2: KONINKLIJKE EFFATHA GUYOT	38
CLUSTER 3: GRONINGER BUITENSCHOOL EN MYTYLSCHOOL PRINS JOHAN FRISO.....	39
CLUSTER 4: NEVENVESTIGING BLADERGROENSCHOOL KLEIN CANTERSVEEN.....	40

8: VOORTGEZET ONDERWIJS 41

ZERNIKE COLLEGE	41
MAARTENSCOLLEGE	42
DOORDECENTRALISATIE.....	42
PERSPECTIEF.....	43

9: FINANCIËLE VERTALING INVESTERINGSPLANNEN..... 45

Bijlagen

1. **Onderhoudsrapportages primair onderwijs door draaijer + partners**
2. **Bevolkings- en leerlingenprognose**
3. **Verslag op overeenstemming gericht overleg 9 december 2013**
4. **Schema verantwoordelijkheid schoolbestuur en gemeente onderwijshuisvesting**
5. **Wat te bekostigen uit het normbudget**
6. **Overzichten energiebesparende maatregelen 7 basisscholen**
7. **Herkomst leerlingen per basisschool**
8. **Leerlingprognose exclusief nieuwbouwplannen Dilgt Hemmen Essen**

Inleiding

De gemeente Haren is al sinds jaar en dag een onderwijsgemeente. Al in 1806 waren er basisscholen in de dorpen Helpen (Helpman, dat tot 1915 bij Haren hoorde), Noordlaren, Onnen en Haren. De gemeente Haren kan terug kijken op een rijke onderwijshistorie. Het onderwijs heeft zich er altijd in een relatief warme belangstelling mogen verheugen¹.

Sinds 1997 heeft de gemeente de zorgplicht voor de onderwijshuisvesting van scholen voor primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs binnen de gemeentegrenzen. Het onderwijsaanbod in de gemeente Haren is met op dit moment 9 basisscholen, 2 scholen voor voortgezet onderwijs, inclusief een International School, en 4 scholen voor speciaal onderwijs uniek te noemen. De scholen voor voortgezet onderwijs en de speciale scholen hebben een regionale of zelfs landelijke aantrekkingskracht. Door het uitgebreide pakket aan onderwijsvoorzieningen is er voor ouders en hun kinderen veel te kiezen. Ook is het grote bron van werkgelegenheid binnen de gemeentegrenzen. We zijn er trots op zoveel onderwijs in onze gemeente aan te kunnen bieden, maar het brengt ook veel verantwoordelijkheden, onzekerheden en hoge kosten met zich mee. Daarom is het belangrijk om goed in beeld te brengen wat er de komende jaren nodig is om een kwalitatief voldoende en adequaat onderwijsaanbod aan te kunnen blijven bieden.

Terugblik IHP 2009/2012 en het tussenjaar 2013

Het vorige IHP liep tot en met 2012. In 2013 hebben we echter niet stilgezeten. Hieronder een overzicht met de projecten die in de afgelopen periode zijn afgerond of gestart.

- De Brede School de Octopus, met daarin obs De Wissel, het Centrum voor Jeugd en Gezin, Buitenschoolse Opvang door SKH en de speel-o-theek is met ingang van het schooljaar 2013/2014 in gebruik genomen. Het terrein zal in het voorjaar van 2014 worden heringericht.
- Ook de Groninger Buitenschool is met ingang van het schooljaar 2013/2014 in gebruik genomen. Deze school voor langdurig zieke kinderen is verplaatst van Appèlbergen in Glimmen naar het terrein van de Mytyschool in Haren.
- Voor de nieuwbouw van het Zernike College is een gewijzigd bestemmingsplan gemaakt, zijn de inhoudelijke en technische programma's van eisen opgesteld, het voorlopig ontwerp gemaakt en de bouw Europees aanbesteed conform Design, Build en Maintain.
- Met de Sint Nicolaasschool is regelmatig overleg geweest over de herhuisvesting van de school op de locatie van het Zernike College aan de Westerse Drift.
- Een groot aantal basisscholen heeft in 2010 geïnvesteerd in energiebesparende en klimaatverbeterende maatregelen. Het rijk en de gemeente hebben hier door middel van subsidie en co-financiering een belangrijke bijdrage aan geleverd.
- Tenslotte is ook de fusie tussen Obs de Meent en Cbs de Marke vertaald in een aangepast en uitgebreid schoolgebouw waardoor een Integraal Kind Centrum is ontstaan.

¹ H. Polman, 'Naar school in Haren', Harener historische reeks nr 8, 1992

Doel van dit IHP

In dit Integraal HuisvestingsPlan (IHP) brengen we de ontwikkelingen en benodigde investeringen in de onderwijshuisvesting voor de periode 2014-2017 in beeld. Het IHP geeft inzicht in de toekomstige ontwikkelingen (onderwijskundig en maatschappelijk) en de gevolgen daarvan voor de onderwijshuisvesting. Uitgangspunt hierbij is dat 'goed onderwijs begint bij goede huisvesting'. Daarmee hebben we het volgende voor ogen:

Het voeren van een samenhangend, meerjarig en financieel haalbaar beleid gericht op de huisvesting van alle scholen binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Haren, eventueel gekoppeld aan andere maatschappelijke accommodaties. Het uitgangspunt hierin is dat een gezond, betaalbaar en passend gebouw bijdraagt aan het welbevinden, plezier, gedrag, talentontwikkeling en leeropbrengsten van kinderen en medewerkers.

Dit willen we bereiken door:

- ⤴ Inzicht te krijgen in de ruimtebehoefte op de korte en langere termijn. Hiervoor brengen we de bevolkingsontwikkeling in beeld en stellen we om het jaar een leerlingprognose op waardoor de huisvestingsbehoefte en eventuele capaciteitstekorten duidelijk worden;
- ⤴ Inzicht te krijgen in de investeringslasten voor de komende jaren op het gebied van onderhoud (tot 2015), aanpassing, nieuwbouw en uitbreiding;
- ⤴ Duidelijkheid te verschaffen over de verdeling van de verantwoordelijkheden voor de onderwijshuisvesting wanneer het gaat om nieuwe ontwikkelingen;
- ⤴ Inzicht te krijgen in huidige knelpunten en waar mogelijk gezamenlijk oplossingen vinden voor de knelpunten die scholen en schoolbesturen ervaren;
- ⤴ Binnen de beschikbare middelen heldere keuzes en prioriteiten te stellen en deze vast te leggen voor een periode van 4 jaren middels een IHP. Dit biedt duidelijkheid voor zowel de gemeente als de schoolbesturen.

Totstandkoming IHP

Om te komen tot dit IHP zijn de volgende gegevens gebruikt:

- De verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Haren;
- Wet op het Primair Onderwijs (WPO), Wet op de Expertise Centra (WEC), Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO);
- Het IHP 2009-2012;
- Het Meerjaren OnderhoudsPlan groot onderhoud volgens de kruisjeslijst vallend onder de zorgplicht van de gemeente (draaijer + partners, oktober 2012 bijlage 1);
- Bevolkings- en leerlingenprognoses (Pronexus 2012) (bijlage 2);
- Literatuurstudie naar onderwijskundige en maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de onderwijshuisvesting;
- Rapportages van Bureau Scholenbouwmeester voor 7 basisscholen
- Gegevens uit interviews en correspondentie met de schoolbesturen en/of de directies.

Het IHP is op 3 december 2013 besproken met de schoolbesturen in het op overeenstemming gericht overleg. Het verslag hiervan is als bijlage 3 bijgevoegd.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 geeft de context van het Integraal HuisvestingsPlan 2014-2017. In hoofdstuk 2 worden de wettelijke kaders en de manier van bekostiging toegelicht. Uitgangspunt is dat schoolbesturen en gemeenten een gezamenlijk belang hebben bij goede en passende onderwijshuisvesting, maar dat beide organisaties daarin een eigen verantwoordelijkheid hebben. Hoofdstuk 3 geeft de gemeentelijke visie op de onderwijshuisvesting. Daarna worden in hoofdstuk 4 de diverse ontwikkelingen en relaties met andere beleidskaders weergegeven, zoals invoering van passend onderwijs, IKC's en veilige schoolomgevingen. Een belangrijke ontwikkeling is de decentralisatie van de bekostiging van het groot onderhoud naar de schoolbesturen van het primair onderwijs. Dit wordt beschreven in hoofdstuk 5. Hier doen we ook een voorstel voor het stimuleren van het aanbrengen van energiebesparende maatregelen. Daarna worden de specifieke ontwikkelingen van de scholen van het basisonderwijs (hoofdstuk 6), speciaal onderwijs (hoofdstuk 7) en voortgezet onderwijs (hoofdstuk 8) kort beschreven. Tenslotte wordt in hoofdstuk 9 de financiële vertaling gemaakt van de voorgestelde investeringen in een investeringsoverzicht.

Samenvatting voorgestelde investeringen

In onderstaande tabel staan de voorgestelde investeringen in de tijd gezet. De groene vlakken geven de duur van de uitvoering weer. De bedragen zijn in het jaar gezet waarin het investeringsbudget beschikbaar moet zijn.

	2013	2014	2015	2016	2017
Uitbreiding Quintusschool	€ 342.000 ²				
Uitbreiding De Borg		€ 117.000			
Herhuisvesting Zernike College	€ 14.751.000 ³				
Herhuisvesting Sint Nicolaasschool		€ 3.190.000			
Investering energiebesparende maatregelen			€ 200.000	€ 200.000	

² Dit krediet is reeds door de gemeenteraad beschikbaar gesteld op 22-04-2013

³ Dit budget is reeds door de gemeenteraad beschikbaar gesteld op 26-11-2012

2: Wettelijke kaders

Wettelijke zorgplicht onderwijshuisvesting

De zorgplicht van de gemeente voor de onderwijshuisvesting is vastgelegd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op de Expertise Centra (WEC) en de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO). De gemeentelijk uitwerking hiervan is vertaald in de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Haren (hierna de Verordening). In deze verordening zijn ruimtelijke en financiële normeringen opgenomen die de basis vormen voor voldoende en adequate huisvesting.

Juridische status IHP

De gemeenteraad stelt de inhoudelijke en financiële kaders vast door middel van het IHP. Hierin worden de noodzakelijk geachte investeringen afgezet tegen de financiële mogelijkheden van de gemeente Haren. Hierdoor is meer planmatig beleid mogelijk dat duidelijkheid biedt aan zowel de gemeente als aan de schoolbesturen.

Het IHP is een kaderstellende nota. Er vloeien geen beschikkingen uit voort. Schoolbesturen kunnen hierdoor aan het IHP geen rechten ontleenen. Wel moet het schoolbestuur ervan uit kunnen gaan dat het IHP bij gelijkblijvende omstandigheden conform het plan wordt uitgevoerd. De juridische verankering vindt plaats via het jaarlijkse huisvestingsprogramma waarvoor schoolbesturen een aanvraag in moeten dienen. Bij de beoordeling wordt getoetst of de omstandigheden ten opzichte van het tijdstip van vaststelling van het IHP zijn gewijzigd. Van de aangevraagde voorzieningen ontvangen schoolbesturen een beschikking waartegen bezwaar mogelijk is.

Onderwijshuisvesting een gedeelde en eigen verantwoordelijkheid

Gemeente en schoolbesturen hebben een gezamenlijk belang bij goede, passende, duurzame, energiezuinige, toekomstbestendige en gezonde schoolgebouwen, maar daarin hebben beide partijen wel een eigen verantwoordelijkheid.

De minimale vereisten aan de zorgplicht die zijn opgenomen in de WPO, de WVO en de WEC hebben de volgende uitgangspunten:

- De gemeente heeft de zorgverplicht voor de bekostiging van voorzieningen onderwijshuisvesting voor de schoolgebouwen op haar grondgebied gehuisvest;
- de gemeente mag geen onderscheid maken tussen het openbaar en het bijzonder onderwijs;
- er moet gelijkheid bestaan in de voorzieningen onderwijshuisvesting die door alle schoolbesturen kunnen worden aangevraagd;
- er moet uniformiteit bestaan in de procedure die moet worden gevolgd;
- de gemeenteraad moet een afweging kunnen maken in de noodzaak van de aangevraagde voorzieningen onderwijshuisvesting en eventueel prioriteiten aangeven.

De verordening is gebaseerd op deze landelijke wetgeving en heeft betrekking op:

- De plicht van de gemeente om zorg te dragen voor de instandhouding van de onderwijshuisvesting van de op het grondgebied van de gemeente gelegen scholen,

de voorzieningen voor onderwijshuisvesting die door de schoolbesturen kunnen worden aangevraagd,

de plicht van de gemeenteraad om een investeringsbedrag voor de voorzieningen in de onderwijshuisvesting vast te stellen en de procedures die door zowel de gemeente als de schoolbesturen moeten worden gevolgd.

Een uitwerking van de verantwoordelijkheden van zowel de gemeente als de schoolbesturen op dit moment en na 1 januari 2015 is opgenomen in bijlage 4.

Verantwoordelijkheden van de gemeente

In grote lijnen is de gemeente verantwoordelijk voor de bekostiging van nieuwbouw, uitbreidingen, aankoop van de hiervoor benodigde terreinen, eerste inrichting en het groot onderhoud aan de buitenkant van het gebouw en aanpassing, herstel van constructiefouten en schade in het geval van vandalisme. De verantwoordelijkheid voor onderhoud en aanpassingen geldt op dit moment alleen voor het primair onderwijs en zeer waarschijnlijk wordt deze verantwoordelijkheid met ingang van 1 januari 2015 gedecentraliseerd naar de schoolbesturen⁴.

Verantwoordelijkheden van het schoolbestuur

Het schoolbestuurder is als 'goed huisvader' verantwoordelijk voor het op de juiste manier gebruiken en onderhouden van een schoolgebouw. Zij zijn onder andere zelf verantwoordelijk voor het preventief onderhoud binnen en buiten, groot onderhoud en aanpassingen (dit geldt nu alleen voor het voortgezet onderwijs en met ingang van 01-01-2105 ook het primair onderwijs), vervanging van de c.v. ketel en vervanging en aanpassingen meubilair en onderwijsleerpakket.

Eigendom van schoolgebouwen en -terreinen

Conform de onderwijswetten is het bevoegd gezag juridisch eigenaar van een schoolgebouw. Zo is het ook vastgelegd in het kadaster. Als juridisch eigenaar is het bevoegd gezag verantwoordelijk voor het in stand houden van het schoolgebouw, dus dat het schoolgebouw in een goede staat verkeerd en veilig gebruikt wordt. Het bevoegd gezag kan het gebouw niet verkopen of bezwaren.

Het economisch claimrecht ligt bij de gemeente. Dit betekent dat bij het einde van het onderwijsgebruik het onderwijsgebouw en -terrein 'om niet' worden overgedragen aan de gemeente die de zorgplicht voor het onderwijs heeft. Het kan noodzakelijk zijn dat er bij een overdracht een staat van onderhoud wordt opgemaakt. Hiermee wordt vastgelegd of er sprake is van achterstallig onderhoud waarvoor nog een verrekening met de gemeente plaats moet vinden. Dit is alleen nodig wanneer het schoolgebouw wordt hergebruikt (al dan niet voor onderwijs) en het geen regulier onderhoud betreft.

4 Onder primair onderwijs wordt het basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs

Soms investeren schoolbesturen zelf in de onderwijshuisvesting. Het gaat dan meestal om middelen die zijn bespaard op de bekostiging materiële instandhouding en/of personeel. Dit zijn formeel geen eigen middelen en ook de rente die hierover wordt ontvangen valt niet onder eigen middelen. Voorzieningen die met dergelijke middelen tot stand zijn gebracht, vallen onder het economisch claimrecht van de gemeente. Eigen middelen zijn middelen verkregen door bijvoorbeeld legaten of een sponsorloop etc. Het schoolbestuur moet dit aan kunnen tonen en vast laten leggen bij de gemeente.

Het bekostigingsplafond en prioriteiten stellen

De gemeenteraad heeft het budgetrecht. Het college moet jaarlijks het bekostigingsplafond vaststellen. Deze is gebaseerd op het Integraal HuisvestingsPlan. Dit betekent dat er mogelijk prioriteiten moeten worden gesteld en/of worden gefaseerd. Om een transparante afweging te kunnen maken, zijn er prioriteiten opgenomen in de verordening. Deze zijn als volgt:

1. Voorzieningen om capaciteitstekorten op te heffen;
2. Voorzieningen noodzakelijk om een adequaat onderhoudsniveau te handhaven;
3. Voorzieningen noodzakelijk om te voldoen aan bij of krachtens de wet gestelde verplichtingen bestaande uit aanpassingen voor zover deze geen capaciteitsuitbreiding inhouden;
4. Voorzieningen die wenselijk zijn als gevolg van nieuwe onderwijskundige inzichten en/of gewenste bouwkundige aanpassingen om gebouwen aan te passen aan de eigentijdse eisen van het onderwijs.

De economische afschrijving van een schoolgebouw is niet maatgevend voor het eventuele recht op vervangende huisvesting. Voor deze keuze zijn de technische en functionele staat belangrijker.

Vergoeding op basis van normvergoeding of feitelijke kosten

In de wet is bepaald dat de gemeenteraad normen moet stellen voor de vergoeding van de aan te vragen voorzieningen in de onderwijshuisvesting. In de verordening is opgenomen dat de voorziening onderhoud wordt bekostigd op basis van de feitelijke kosten en nieuwbouw, uitbreiding en eerste inrichting op basis van een normvergoeding. Deze normvergoeding wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de werkelijke en de verwachte prijsontwikkeling.

De normbedragen gaan uit van een sober en doelmatig gebouw dat voldoet aan de eisen van het Bouwbesluit. De gemeenteraad heeft besloten om het normbedrag te verhogen met 10% om Frisse Scholen mogelijk te maken. Hiervoor is de normvergoeding ontoereikend. Daarnaast is het mogelijk om op basis van een sluitende businesscase tot 10% van de normvergoeding aanvullend te ontvangen voor extra duurzaamheidsmaatregelen, waarbij de extra investering in circa 10 jaar terug moet worden betaald aan de gemeente.

Een normvergoeding betekent dat precies wordt aangegeven welk bedrag staat voor welke voorziening. Dit is taakstellend, oftewel de bouwheer moet de voorziening binnen dit budget realiseren. De kosten die uit de normvergoeding betaald moeten worden bestaan uit de bouwkosten van het gebouw, inclusief fundering, alsmede aanleg en inrichting van het schoolterrein.

Daarnaast moet de gemeente een geschikt en bouwrijp terrein 'om niet' beschikbaar stellen aan het schoolbestuur. Een geschikte locatie betekent ook een goede bereikbaarheid en een goede infrastructuur voor de ontsluiting en het halen en brengen van kinderen. Ook deze kosten zijn grotendeels voor rekening van de gemeente, de kosten voor parkeerplaatsen voor het personeel op het eigen terrein moet uit de normvergoeding worden bekostigd. Tenslotte worden eventuele sloopkosten of kosten voor tijdelijke huisvesting in verband met vervangende huisvesting op dezelfde locatie vergoed op basis van de feitelijke kosten. In bijlage 5 is opgenomen welke kosten ten laste komen van de normvergoeding en welke hierbuiten vallen en voor rekening van de gemeente komen.

3: Visie op de onderwijshuisvesting

De gemeentelijke visie

De kwaliteit van een schoolgebouw hangt af van onder andere de volgende aspecten:

- Voldoende capaciteit (heb ik voldoende ruimte)
- Functionaliteit (kan ik de ruimte goed gebruiken)
- De staat van onderhoud (is het schoolgebouw goed onderhouden)
- Veiligheid en gezondheid (is de bereikbaarheid goed, hoe staat het met de schoonmaak en het binnenklimaat)
- Uitstraling (straalt de school uit waar we voor staan, welk beeld geeft de school naar buiten)

Dit leidt tot de volgende gemeentelijke visie:

Schoolgebouwen in de gemeente Haren moeten goed verspreid, passend, gezond, betaalbaar, uitdagend en toekomstbestendig zijn, om zo een uitdagende leer- en werkomgeving te kunnen zijn voor leerlingen en medewerkers, waardoor ontdekken, stimuleren en leren zoveel mogelijk wordt gestimuleerd en ondersteund. Om dit te kunnen realiseren is een goede samenwerking tussen de schoolbesturen en de gemeente noodzakelijk.

Leerlingen, leerkrachten en onderwijs ondersteunend personeel brengen veel tijd door in onderwijsgebouwen. Het is daarom belangrijk dat het onderwijsgebouw als een prettige leer- en werkomgeving wordt ervaren en voldoende uitdaagt. Dit levert namelijk een belangrijke bijdrage aan de leerprestaties van kinderen, het terugdringen van het ziekteverzuim onder het personeel en het aantrekkelijk blijven voor personeel en ouders. Schoolbesturen en de gemeente hebben hierin een gezamenlijk belang, maar tegelijkertijd ook eigen verantwoordelijkheden. Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor een goed personeelsbeleid en de gemeente heeft de zorgplicht voor de financiering van goede onderwijshuisvesting.

Een schoolgebouw moet passen als een jas: koel in de zomer, warm in de winter, niet te krap, maar ook niet te ruim en daarnaast tijdloos zijn doordat het makkelijk is aan te passen aan de eisen van de tijd. Om een schoolgebouw te laten passen als een jas is het nodig om inzicht te hebben in de benodigde capaciteit van de diverse scholen op de korte en langere termijn. Het doel is een efficiënt ruimtegebruik waarbij leegstand of capaciteitsproblemen zoveel mogelijk worden voorkomen. Daarnaast is het van belang om de kwaliteit van het onderwijsgebouw te kennen. Het gaat dan om onder andere het nuttig kunnen gebruiken van de aanwezige ruimte, de staat van onderhoud, het binnenklimaat en exploitatielasten. Dit alles leidt tot een investeringsprogramma welke wordt afgezet tegen de financiële mogelijkheden van de gemeente. Dit maakt het stellen van prioriteiten en fasering van plannen noodzakelijk.

4: Ontwikkelingen en relaties

Op het gebied van onderwijshuisvesting zijn er een aantal ontwikkelingen die in meer of mindere mate gevolgen hebben voor de onderwijshuisvesting. Ook op financieel gebied verandert er het een en ander voor zowel de gemeente als de schoolbesturen. Deze ontwikkelingen worden in dit hoofdstuk en hoofdstuk 5 beschreven.

Brede Scholen, Integrale Kind Centra (IKC)

Met ingang van het schooljaar 2013/2014 is Brede School de Octopus in Oosterhaar officieel in gebruik genomen. Hier werken het CJG, SKH, Obs De Wissel en de speel-o-theek met elkaar samen onder 1 dak. Maar ook andere scholen in de gemeente verbreden hun werkzaamheden en samenwerking met andere instellingen. Zo biedt elke school inmiddels een vorm van opvang aan, al dan niet in het eigen schoolgebouw.

In de kleine kernen is samenwerking een manier om een toekomstbestendige school te kunnen behouden voor het dorp. Uit onderzoek⁵ blijkt dat de leefbaarheid in dorpen niet zozeer afhangt van het aantal voorzieningen, maar vooral van de mogelijkheden om elkaar ontmoeten. Inwoners van een dorp zonder school blijken even tevreden over hun woonsituatie als inwoners in vergelijkbare dorpen mét een school, mits er in de buurt nog wel goed onderwijs bereikbaar blijft. Ouders zijn steeds meer bereid om verder te reizen naar de school van hun keuze. Kwalitatief goed onderwijs, toekomstbestendigheid, een goed naschools aanbod en voldoende leeftijdsgenootjes zijn hierin belangrijke afwegingen. Kinderen blijven vaak op school over, waardoor het reizen ook wordt beperkt.

Een Brede School of Integraal Kind Centrum kan een belangrijke ontmoetingsplek zijn voor het inwoners van een dorp. Daarom staat de gemeente achter de realisatie van de samenwerkingsschool in de kleine kernen zoals de Quintusschool in Glimmen. Wij willen de samenwerkingsschool waarin ook aanvullende activiteiten als Kinderopvang wordt gerealiseerd faciliteren door:

- het beschikbaar stellen van 60 m² extra onderwijsruimte
- het verlagen van de onderwijscapaciteit met 80 m² om kinderopvang voor een langere periode gegarandeerd mogelijk te maken.

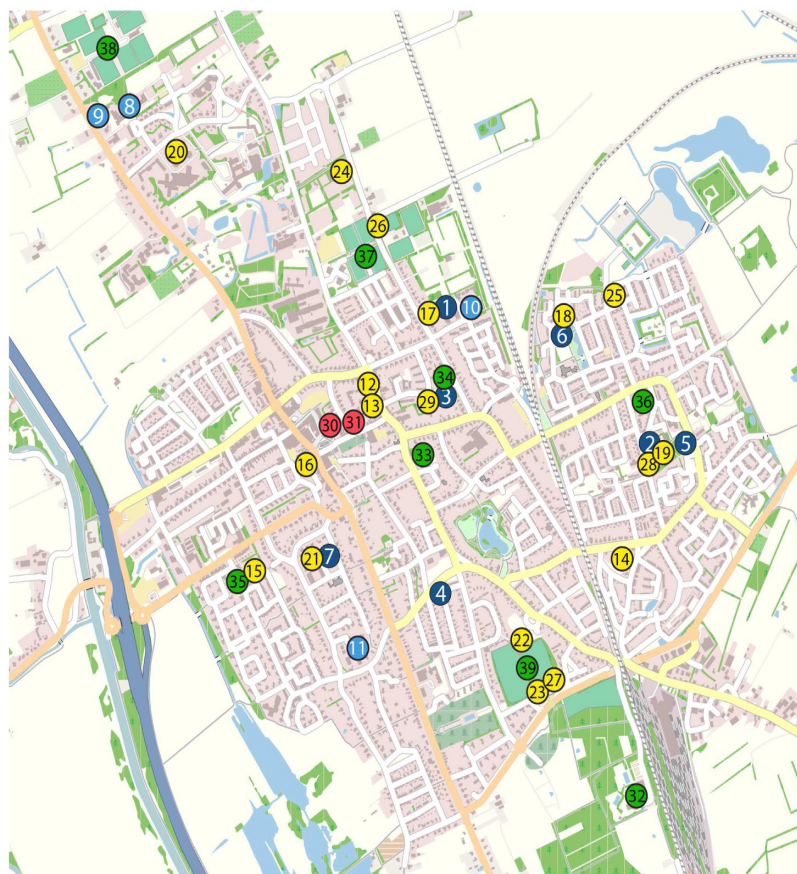
Bij het besluit van de gemeenteraad met betrekking tot de Quintusschool in april 2013 heeft u dit beleid reeds vooruitlopend op dit IHP vastgesteld. Dit zal opgenomen worden in de verordening.

In onderstaande kaarten zijn alle kind gerelateerde voorzieningen opgenomen in de kern Haren.

⁵ Lotte Vermeij en Anja Steenbekkers, SCP in NRC van 4 april 2013; CAB, 2010, Leven in de leegte, Groningen; Scoop 2009, Leefbaarheidsonderzoek Sluis, Middelburg; Scoop 2010, Sociale staat van Zeeland, Middelburg; v. Ruijven, E.C.M. c.s., 2012, Leefbare dorpen zonder school, Leeuwarden, Partoer; van Leer, R. c.s. 2012, Leefbaarheid is mensenwerk, Assen, STAMM/CMO; IBO, Bekostiging funderend onderwijs bij dalende leerlingaantallen (2013)

figuur 6: detailkaart kindgerelateerde voorzieningen in Haren

- **Basisscholen**
- 1: ABS Peter Petersenschool, Rummerinkhof 6b
- 2: OBS de Wissel, Mellenssteeg 16
- 3: OBS Brinkschool, Oude Brinkweg 95
- 4: OBS de Linde, Hertenaan 21
- 5: GBS de Mikkellhorst, Tussenziel 25
- 6: CBS de Borg, Wederikweg 19
- 7: KBS Sint Nicolaasschool, Beatrixlaan 1
- **Voortgezet onderwijs**
- 8: Maartenscollege, Hemmenlaan 2
- 9: ISG Maartenscollege, Rijksstraatweg 24
- 10: Zernike Junior College Haren, Rummerinkhof 8
- 11: Zernike College Haren, Westerse Drift 98
- **Buitenschoolse opvang**
- 12: KDV Harlekijn & BSO Hortuslaan, Hortuslaan 18
- 13: KDV Harlekijn Kromme Elleboog, Kromme Elleboog 27
- 14: KDV Brabbel, BSO Tovenaar & Rakker Waterhuizerweg 7
- 15: KDV Dribbel & BSO Mikmak, Hemsterhuislaan 4
- 16: KDV & BSO Pido Kids, Kroonkampweg 32
- 17: KDV Pido Kinderopvang, Oosterweg 65b
- 18: BSO Biblebontse Borg & PSZ de Blokkentoren, Wederikweg 19
- 19: BSO Heksenketel, Mellenssteeg 16a
- 20: BSO Jong & Oud, Dilgtweg 3
- 21: BSO Nicolaasschool, Beatrixlaan 1
- 22: BSO Op Stelten, Onnerweg 47
- 23: BSO Op Stelten, Scharlakenlaan 26
- 24: BSO Sport & Spel, Oosterweg 86
- 25: BSO De Buiten BSO, Klaverlaan 37
- 26: BSO De Groene, Oosterweg 105
- 27: BSO De Groene, Scharlakenlaan 28
- 28: BSO Heksenketel, Mellenssteeg 16
- 29: BSO SimSalaBrink, Oude Brinkweg 95
- **Openbare voorzieningen**
- 30: Bibliotheek, Brinkhorst 3
- 31: 't Gorechthuis, Hortuslaan 1
- **Sport**
- 32: Sportcentrum Scharlakenhof, Geertsemaweg 3
- 33: Sporthal De BAM, Bamshorn 2
- 34: Gymzaal Oude Brinkweg, Oude Brinkweg 12a
- 35: Gymzaal Het Buut, Hemsterhuislaan 8
- 36: Gymzaal De Meet, Mellenssteeg 6a
- 37: Sportvelden, Oosterweg
- 38: Sportpark Esserberg, Rijksstraatweg
- 39: Sportvelden, Onnerweg

kaart 1: Kindvoorzieningen Haren. Bron Bureau Scholenbouwmeester

Invoering Passend Onderwijs

Ook voor kinderen met een beperking of gedragsproblemen moet er vanzelfsprekend een passende onderwijsplek zijn, bij voorkeur op een reguliere school dicht bij huis. Alleen als het niet anders kan en het beter voor het kind is, zou er verwezen moeten worden naar het speciaal onderwijs. Dit is het uitgangspunt van de landelijke regeling 'Passend Onderwijs'. Op basis hiervan krijgen de schoolbesturen met ingang van 1 augustus 2014 de plicht om een passende onderwijsplek te bieden aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, al dan niet op de eigen school. Zij moeten daarin rekening houden met de wensen van de ouders, de zorgbehoefte van het kind en de mogelijkheden van de school (vastgelegd in een zorgprofiel). Er zijn regionale samenwerkingsverbanden opgericht waarbinnen een passende plek moet zijn voor elk kind.

In Haren kennen we een groot aantal regionale en zelfs landelijke instellingen voor (Voortgezet) Speciaal Onderwijs. Passend onderwijs zal niet leiden tot het opheffen van het speciaal onderwijs. Er zal altijd een groep leerlingen blijven die zich het beste zullen ontwikkelen op het speciaal onderwijs. Voor de regionale scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs in Haren blijkt het nog erg moeilijk om aan te geven wat de gevolgen van Passend Onderwijs zullen zijn voor hun organisatie en welke gevolgen het zal hebben op het aantal leerlingen op de school. Het effect op de onderwijshuisvesting is daardoor erg moeilijk te voorspellen. De scholen in Haren geven aan dat hier over 2 jaar meer duidelijk over moet zijn. We zullen dit de komende jaren daarom in goed overleg met de speciale scholen moeten monitoren. We zien wel een lichte teruggang van het aantal leerlingen op het Speciaal Onderwijs, doordat steeds meer leerlingen op een reguliere school terecht kunnen. Voor Visio geldt dat zij zich gaan beraden op de beide locatie en of het wenselijk en mogelijk is om beide groepen leerlingen samen te brengen op de locatie aan de Rijksstraatweg. De Mytyschool en de Groninger Buitenschool zijn al op hetzelfde terrein gehuisvest, zodat de effecten van de maatregel makkelijker kunnen worden opgevangen.

Ook voor de reguliere basisscholen zal Passend Onderwijs gevolgen hebben. De keuze voor een zorgprofiel kan consequenties hebben voor de onderwijshuisvesting. Dit is op schoolniveau nu nog onduidelijk. Regulier scholen zijn nu in veel gevallen nog niet geschikt voor bijvoorbeeld leerlingen met een lichamelijke handicap, het licht is niet geschikt voor slechtziende of blinde kinderen en er ontbreken ruimtes voor bijvoorbeeld verschoning of rustruimtes. Dit beperkt de schoolbesturen in de mogelijkheden om leerlingen met een aanvullende zorgvraag goed op te kunnen vangen. Dit betekent in meer of mindere mate dat er aanpassingen aan het gebouw nodig zijn. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zal met een voorstel moeten komen over hoe met dergelijke kosten om moet worden gegaan. In de fictieve vergoeding in het gemeentefonds voor de gemeentelijke zorgplicht is geen rekening gehouden dergelijke kosten. Zoals het nu in de wet en de verordening is vastgelegd, zijn schoolbesturen zelf verantwoordelijk voor het geschikt maken van hun schoolgebouw voor gehandicapten.

Asbestinventarisatie

In mei 2011 is het landelijke project "Asbest in scholen" gestart. Het doel van het project is het verkrijgen van duidelijk inzicht in de aanwezigheid van asbest in alle Nederlandse scholen in het primair en het voortgezet onderwijs. Asbest is een natuurlijk mineraal. Zolang asbest in gebonden toestand verkeert, is er in principe geen gevaar voor de gezondheid. In 1993 werd het gebruik van asbest verboden. Alleen in gebouwen die voor 1994 zijn gebouwd, kan dus asbest zitten.

De schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor het laten opstellen van een asbestinventarisatie door een daarvoor bevoegd bedrijf. Onder staatssecretaris Atsma waren scholen nog verplicht om een asbestinventarisatie te doen, onder staatssecretaris Mansvelt is de verplichting eraf gehaald. Het is voor scholen in het kader van gezondheidsbeleid uiteraard wel belangrijk om te weten waar eventueel asbest in de school aanwezig is. Wanneer het een gevaar voor de gezondheid betekent, moet het worden verwijderd.

Verantwoordelijkheid schoolbestuur

Schoolbesturen zijn (juridisch) eigenaar van de gebouwen. Zij zijn verantwoordelijk en aansprakelijk voor het gebruik. Schoolbesturen zijn ook verantwoordelijk voor de gezondheid en veiligheid van leerlingen, leerkrachten en ouders binnen de school. Het schoolbestuur moet dus actie ondernemen als er iets mis is met het schoolgebouw. Het ligt anders als is gekozen voor een andere eigendomsverhouding: de eigenaar van een gebouw is dan medeverantwoordelijk. Maar het blijft de wettelijke plicht (Arbeidsomstandighedenbesluit) van werkgevers om een risico-inventarisatie en -evaluatieanalyse (een zogeheten RI&E) uit te voeren om te bepalen welke risico's er in de arbeidssituatie voor de werknemers zijn. Daarbij hoort een analyse van de risico's van asbest.

Verantwoordelijkheid gemeente

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bekostiging van de bouw en tot 2015 ook het onderhoud buitenkant. Daarnaast zijn gemeenten verantwoordelijk voor de kosten die een gevolg zijn van constructiefouten. Over het saneren van asbest zijn in de afgelopen jaren een aantal uitspraken gedaan. Daaruit blijkt dat de gemeente het verwijderen van asbest niet hoeft te bekostigen, tenzij door beschadiging asbestvezels vrijkomen. Deze aanvraag valt dan onder de categorie 'constructiefout' en de volledige kosten van het verwijderen van het asbest komen voor rekening van de gemeente. Hiervoor kan een spoedaanvraag worden ingediend bij de gemeente. Als het schoolbestuur het asbest preventief wil verwijderen zonder dat er iets is beschadigd of gevaar oplevert, komen de kosten niet voor vergoeding in aanmerking.

Veilige Schoolomgevingen

In de raadsvergadering van 25 juni 2012 is ingestemd met het eindrapport 'Veilige Schoolomgevingen Haren' van Grontmij. Dit is per school uitgewerkt in concrete plannen. De aanleiding voor dit project was het toenemende aantal klachten over de slechte verkeersveiligheid rondom basisscholen. Ouders en leerlingen ervaren de schoolomgeving als onveilig. Uit nader onderzoek blijkt overigens dat de verkeersveiligheid niet in het geding is. Er gebeuren bijna geen ongevallen met jonge kinderen in de gemeente Haren en de snelheid van het autoverkeer rondom de basisscholen is vergelijkbaar met de snelheid op de overige wegen in de gemeente.

Het feit dat veel ouders de situatie als onveilig ervaren heeft de volgende oorzaken:

- Steeds meer ouders halen en brengen de kinderen met de auto;
- Het gedrag van de ouders tijdens het halen en brengen (haast, parkeren op plaatsen waar het niet kan, etc.);
- Niet alle scholen vallen goed op in het wegbeeld.

Op 27 mei 2013 heeft de gemeenteraad beleid vastgesteld dat is gericht op vier pijlers:

1. *uniforme aanpassingen van de infrastructuur rond de school*
 - aangeven schoolzone op wegdek
 - accentueren oversteekplaatsen
 - parkeren in schoolzone tegengaan (parkeerwijzer)
2. *communicatie & gedragsbeïnvloeding ouders en leerlingen*
 - informatie verstrekken, regels opstellen en aanspreken op ongewenst gedrag door de school

3. *educatie leerlingen*

- aandacht voor theoretische verkeerslessen en praktisch verkeersexamen

4. *handhaving*

- door zowel de school (afspraken nakomen) als de politie (handhaven verkeersregels)

De combinatie van deze vier pijlers is essentieel: infrastructurele maatregelen zijn bijvoorbeeld niet effectief op het moment dat er geen maatregelen op het gebied van gedragsbeïnvloeding worden getroffen en er niet wordt gehandhaafd. Een groot deel van de verantwoordelijkheid ligt bij de scholen zelf. De gemeente zal dit met infrastructurele aanpassingen ondersteunen. Voor deze aanpassingen is door de gemeenteraad budget beschikbaar gesteld en de meeste aanpassingen zijn inmiddels uitgevoerd.

Om de druk op de Hemmenlaan en de Dilgtweg te verkleinen worden de leerlingen die naar het Maartenscollege gaan zoveel mogelijk omgeleid via de Kerklaan en het huidige verkeersoefenterrein. Dit komt ook de verkeersveiligheid rond de Mytylschool en de Groninger Buitenschool ten goede. Hiervoor is er een toegang gemaakt vanaf de Kerklaan naar de fietsenstalling van het Maartenscollege en naar de Mytylschool en de Groninger Buitenschool. Voor de herhuisvesting van het Zernike College naar de Kerklaan wordt een verkeersplan gemaakt voor de toegang naar het eigen terrein.

5: Decentralisatie groot onderhoud & verduurzaming bestaande schoolgebouwen

Overheveling taken middelen en korting Gemeentefonds

Uit onderzoek⁶ in opdracht van de minister van OCW blijkt dat er veel draagvlak is onder schoolbesturen en in mindere mate onder gemeenten om de verantwoordelijkheid van het groot onderhoud en aanpassingen te decentraliseren naar de schoolbesturen. De wetwijziging moet ertoe leiden dat schoolbesturen voor primair onderwijs met ingang van 1 januari 2015 zelf verantwoordelijk zijn voor al het onderhoud en aanpassingen aan de schoolgebouwen. Schoolbesturen ontvangen de middelen hiervoor (€ 158 miljoen) rechtstreeks van het rijk. De toetsing van de aanvragen en de bekostiging van het onderhoud door de gemeente vervallen daarmee. Hiermee verandert de financiële verantwoordelijkheid. Omdat de gemeente maar niet in verantwoordelijkheden. De schoolbesturen zijn nu ook al verantwoordelijk voor het opstellen van een meerjaren onderhoudsplan en de uitvoering van het onderhoud. De lijnen worden nu korter, waardoor het schoolbestuur sneller kan handelen en beslissen. De gemeente houdt de verantwoordelijkheid voor de overige voorzieningen zoals uitbreiding en nieuwbouw van scholen, herstel van schade, verzekering en beschikbaar stellen van voldoende gymnastiekruimten. In bijlage 4 is schematisch aangeven hoe de verdeling van de verantwoordelijk is en hoe deze zal worden. Het is nog onbekend hoe de overheveling van de budgetten wordt vertaald in een korting op het gemeentefonds. We hopen hier met de mei circulaire 2014 meer duidelijkheid over te krijgen. Daar tegenover staat dat de jaarlijkse dotatie in het egalisatiefonds groot onderhoud van € 227.000 met ingang van 2015 (wanneer de wetgeving wordt aangenomen) kan vervallen.

Huidige staat van onderhoud en technische levensduur

De technische levensduur van een gebouw wordt met mede bepaald door het goed uitvoeren van voldoende onderhoud. De gemeente blijft de zorgplicht voor vervangende nieuwbouw houden. Daarom zullen we eens in de 4 jaar een schouw uit laten voeren waarin we de technische staat van het gebouw in beeld zullen brengen. Hiermee voorkomen we dat er een discussie ontstaat over het onvoldoende onderhouden van het schoolgebouw waardoor eerder nieuwbouw nodig is. De algemene staat van het gebouw en de het noodzakelijk groot onderhoud is door draaijer+partners eind 2012 geïnventariseerd.

	2015	2016	2017	2018	2019
St. Nicolaasschool	€ 1.200	€ 90.600	€ 1.200	€ 29.000	€ 1.200
Peter Petersenschool	€ 55.000	€ 1.600	€ 900	€ 900	€ 900
Brinkschool	€ 1.000	€ 1.500	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
De Linde	€ 700	€ 3.800	€ 18.300	€ 19.600	€ 700
De Borg	€ 1.600	€ 2.900	€ 1.600	€ 1.600	€ 1.600
De Mikkelfhorst	€ 500	€ 2.500	€ 500	€ 500	€ 500
Quintusschool	€ 500	€ 900	€ 500	€ 500	€ 500
De Rieshoek	€ 600	€ 1.000	€ 600	€ 600	€ 600
De Wissel	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900	€ 900
Onvoorzien basisonderwijs	€ 28.400	€ 28.400	€ 28.400	€ 28.400	€ 28.400
Totaal basisonderwijs	€ 90.400	€ 134.100	€ 53.900	€ 83.000	€ 36.300

	2015	2016	2017	2018	2019
Visio Rummerinkhof	€ 800	€ 34.700	€ 800	€ 23.525	€ 800
Visio Rijksstraatweg	€ 1.900	€ 3.200	€ 1.900	€ 1.900	€ 1.900
Guyot 63a	€ 2.100	€ 53.500	€ 2.100	€ 19.500	€ 2.100
Guyot 63b	€ 7.700	€ 2.300	€ 2.300	€ 29.300	€ 2.300
Prins Johan Friso	€ 3.100	€ 4.000	€ 52.300	€ 3.100	€ 15.300
Groninger Buitenschool	€ 500	€ 500	€ 500	€ 500	€ 500
Onvoorzien speciaal onderwijs	€ 35.600	€ 35.600	€ 35.600	€ 35.600	€ 35.600
Totaal speciaal onderwijs	€ 51.700	€ 133.800	€ 95.500	€ 113.425	€ 58.500

Overgangsregeling decentralisatie groot onderhoud primair onderwijs

De schoolbesturen krijgen de verantwoordelijkheid voor de schoolgebouwen overgedragen zoals deze er op 1 januari 2015 bij staan. Uit de inventarisatie van draaijer+partners (zie bijlage 1 voor de overzichten) blijkt dat de er geen sprake is van achterstallig onderhoud. De schoolbesturen hebben voor 2014 aanvragen in kunnen dienen bij de gemeente en deze hebben we beoordeeld op noodzakelijkheid. Ook hieruit blijkt dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud. In het wetsvoorstel is, op advies van de Raad van State, een beperkte overgangsregeling opgenomen voor kleine schoolbesturen met schoolgebouwen uit een specifieke periode. Wij zien daarom geen noodzaak voor een eigen overgangsregeling. Hiermee ontkennen we niet dat de overheveling voor schoolbesturen met bijvoorbeeld leegstand of een monumentaal pand behoorlijke financiële risico's kent. Het zorgdragen voor een goede regeling is echter de verantwoordelijkheid van de wetgever en niet van de gemeente.

Regeling energiebesparende maatregelen bestaande schoolgebouwen

In verband met de noodzakelijke bezuinigingen is de suppletierегeling voor de bijdrage in de bovenmatige energielasten voor basisscholen door de gemeente beëindigd. Deze regeling is ingesteld als gevolg van de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in 2009 met als doel de ontoereikende rijksvergoeding voor de energielasten van de basisscholen aan te vullen. Daarvoor werden deze lasten door middel van de wettelijke overschrijdingsregeling verrekend. Deze suppletierегeling heeft niet geleid bij de schoolbesturen tot investeringen om de exploitatielasten terug te brengen. Daarom hebben we nu een voorstel tot een nieuwe regeling waarbij de energielasten ook daadwerkelijk worden verminderd. Hierdoor houden schoolbesturen meer middelen over om te investeren in het primaire proces en levert het een bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen in ons klimaatbeleid.

Met ingang van 2015 worden de schoolbesturen, zoals eerder aangegeven, verantwoordelijk voor de bekostiging van groot onderhoud en aanpassingen. De gemeente Haren heeft sinds de decentralisatie in 1997 een egalisatiefonds gevormd voor dit groot onderhoud. Doordat de financiële verantwoordelijkheid van het groot onderhoud straks bij de schoolbesturen ligt, valt deze voorziening vrij. We stellen voor om de voorziening te gebruiken voor een specifieke uitkering voor het voor 50% bekostigen van energiebesparende maatregelen in bestaande gebouwen om de exploitatielasten van de scholen te verminderen.

Schoolbesturen mogen investeren in de eigen huisvesting voor zover dit geen voorzieningen zijn waar de gemeente de zorgplicht voor heeft ⁷. Schoolbesturen verwijzen vaak naar de brief van de minister van OCW van 12 mei 2009 waarin dit zou staan. Met de decentralisatie van de middelen voor het groot onderhoud en aanpassingen aan de schoolbesturen vervalt de zorgplicht van de gemeente voor dit onderdeel. Dit maakt het ook voor schoolbesturen mogelijk om te investeren in energiebesparende en duurzame aanpassingen.

In 2010 is er door middel van een subsidiemogelijkheid van het rijk al fors geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen. Het zogenaamde 'lage fruit' is inmiddels wel geoogst. We hebben scholenbouwmeester Noord Nederland gevraagd om op een aantal basisscholen te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om het energieverbruik op scholen nog verder terug te brengen. Hiervoor blijken nog voldoende mogelijkheden te zijn.

Voorbeelden van energiebesparende investeringen zijn:

- vervangen verlichting door LED verlichting en aanwezigheidsdetectie aanbrengen
 - toepassen HR++ glas
 - vervangen oude verwarmingen
 - isoleren leidingen
 - isolatie buitenschil van het gebouw
 - installeren van zonnepanelen
- etc

Voor de dekking van deze kosten stellen we voor om het restant van de voorziening egalisatiefonds groot onderhoud niet vrij te laten vallen aan de algemene reserve, maar deze in te zetten voor bovenstaande voorzieningen. Het verwachte restant op 31 december 2014 is circa € 400.000.

We willen de volgende uitgangspunten voor een gemeentelijke regeling hanteren:

- De regeling geldt voor alle schoolgebouwen in de gemeente Haren waarvoor de gemeente Haren de zorgplicht heeft;
- het gebouw of gebouwdeel waar de investering wordt uitgevoerd dateert van voor 2004 en heeft een energielabel C of lager;
- de gemeente subsidieert maximaal 50% van de investeringslasten, de andere helft ontvangt de gemeente binnen maximaal 10 jaar terug van de scholen;
- de investering moet binnen 10 jaar worden terugverdiend en dit moet door een onafhankelijke rapportage worden onderbouwd;
- scholen waarvoor binnen 10 jaar nieuwbouw is gepland, komen niet in aanmerking voor de regeling;
- het verwachte maximale investeringskrediet voor alle scholen is € 400.000 (verwachte stand van het egalisatiefonds groot onderhoud op 31-12-2014)
- de investeringen met de kortste terugverdientijd krijgen de prioriteit tot aan het maximale investeringskrediet.

7 www.ruimte-ok.nl kennisbank

In bijlage 6 zijn de door Scholenbouwmeester Noord Nederland voorgestelde investeringen voor energiebesparing op 7 basisscholen opgenomen. Ook voor schoolgebouwen van de Quintusschool, Visio, Kentalis, Mytylschool en het Maartenscollege zal een dergelijk onderzoek moeten worden uitgevoerd, zodat er een goed overzicht ontstaat over de kosten van de investeringen en de terugverdientijden. Hierdoor kan doelgericht worden geïnvesteerd.

Een nadere uitwerking hiervan zal plaatsvinden in 2014 en aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden, zodat deze regeling in kan gaan gelijk met de decentralisatie van het groot onderhoud in 2015.

6: Basisonderwijs

Krimp door ontgroening en vergrijzing

Ook in de gemeente Haren zien we een forse krimp van het aantal leerlingen op de basisscholen in de afgelopen jaren. Na een periode van jaarlijkse matige groei, is het aantal leerlingen de afgelopen 10 jaar met meer dan 17% gedaald. Opvallend is dat in deze periode het bijzonder onderwijs met 11% is gestegen en het openbaar onderwijs met 45% is gedaald. De voor de gemeente Haren opgestelde prognoses geven een verdere daling van het aantal leerlingen aan (bijlage 2).

Op onderstaande kaarten staat de verwachte ontwikkeling van het aantal leerlingen per provincie aangegeven⁸. Ook hieruit blijkt een daling van het aantal leerlingen in de gemeente Haren. De nieuwbouw in Haren-Noord beperkt de leegstand van de scholen in het dorp Haren, maar dit heeft (vanwege de afstand) geen positief effect op de aantallen leerlingen op de scholen in Glimmen en Noordlaren. Hier blijft de populatie leerlingen beperkt en tegelijkertijd is er hier sprake van krimp.

Figuur 1 Leerlingendaling op gemeenteniveau. Links primair onderwijs, rechts voortgezet onderwijs.

Leerlingontwikkeling 2020 tov 2011

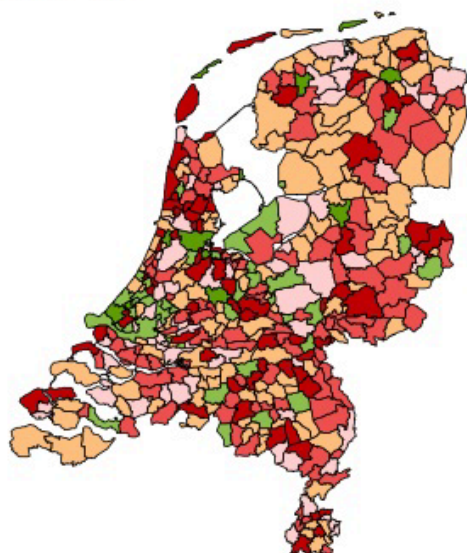
O. b. v. RR2012 en CBSprognose 2011

■ +15% tot +30%	(11)
■ tot +15%	(38)
■ -10% tot 0%	(67)
■ -20% tot -10%	(129)
■ -30% tot -20%	(105)
■ -30% of meer	(68)

Leerling ontwikkeling 12 tot 16 jarigen

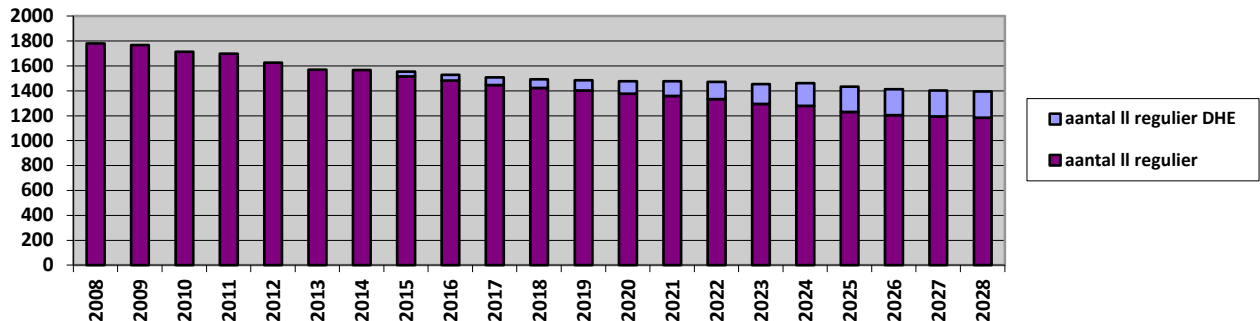
2020 vs. 2012

■ +15% tot +37%	(11)
■ tot +15%	(73)
■ -10% tot 0%	(127)
■ -20% tot -10%	(135)
■ -30% tot -20%	(58)
■ -30% of meer	(11)

⁸ Kamerbrief over beleidsvisie leerlingdaling in primair en voortgezet onderwijs. Staatssecretaris Dekker, 29 mei 2013

De gemeente Groningen groeit juist sterk tot zeer sterk. Dit heeft geen direct effect op de basisscholen, maar wel op de scholen voor Voortgezet Onderwijs. Zowel het Maartenscollege als het Zernike College trekken een groot aantal leerlingen uit de gemeente Groningen aan. Hierdoor wordt voor deze scholen de krimp in de gemeente Haren gecompenseerd door de groei in de stad Groningen.

Kleine scholen, (g)een probleem

In onze gemeente wordt 60% van de basisscholen gerekend tot een kleine school (minder dan 145 leerlingen). Dit is gelijk aan het gemiddelde in de provincie Groningen, maar een keer zoveel als het landelijk gemiddelde⁹. Het advies van de Onderwijsraad van 14 februari 2013, waarin zij adviseert om scholen met minder dan 100 leerlingen te sluiten is niet overgenomen. De aanleiding was het uitgangspunt van de onderwijsraad dat kleine scholen in verhouding erg duur zijn en op het gebied van onderwijskwaliteit kwetsbaar zijn. Op 29 mei 2013 heeft staatssecretaris Dekker gereageerd op het advies van de onderwijsraad¹⁰. Hij geeft hierin aan dat scholen met 23 leerlingen of meer kunnen blijven bestaan. Wel wordt de samenwerking tussen kleine scholen gestimuleerd door de huidige kleine scholentoeslag om te zetten naar een samenwerkingsbonus.

De exploitatie van scholen met een dalend aantal leerlingen staat onder druk. De inkomsten dalen sneller dan de uitgaven, doordat scholen vastzitten aan meerjarige contracten, exploitatielasten voor het gehele gebouw hebben en leegstand niet wordt vergoed. Dit moet ergens uit betaald worden. Leegstand is dus een financieel blok aan het been van schoolbesturen. Dit geldt ook voor gemeente, omdat de uitkering in het gemeentefonds gebaseerd is op met name het aantal inwoners en jongeren. Wanneer dit terugloopt, lopen ook de inkomsten terug. Het uitgangspunt is daarom dat leegstand zoveel mogelijk moet worden voorkomen.

Gemeentelijke en landelijke opheffingsnorm

De huidige landelijk ondergrens voordat de minister besluit tot het stopzetten van de bekostiging van een school is 23 leerlingen. Door het ministerie van onderwijs worden daarnaast voor een periode van telkens 5 jaar de gemeentelijke opheffingsnormen vastgesteld. Deze wordt gebaseerd op het aantal leerlingen per vierkante kilometer in de gemeente. De gemeente Haren heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de

9 DUO, 29 febr 2012

10 Kamerbrief over beleidsvisie leerlingdaling in primair en voortgezet onderwijs. Staatssecretaris Dekker, 29 mei 2013

gemeente te splitsen. Daardoor is de gemeentelijke opheffingsnorm voor de buitendorpen lager dan in de kern Haren, namelijk.

Haren dorp: 149 leerlingen

Buitendorpen: 29 leerlingen

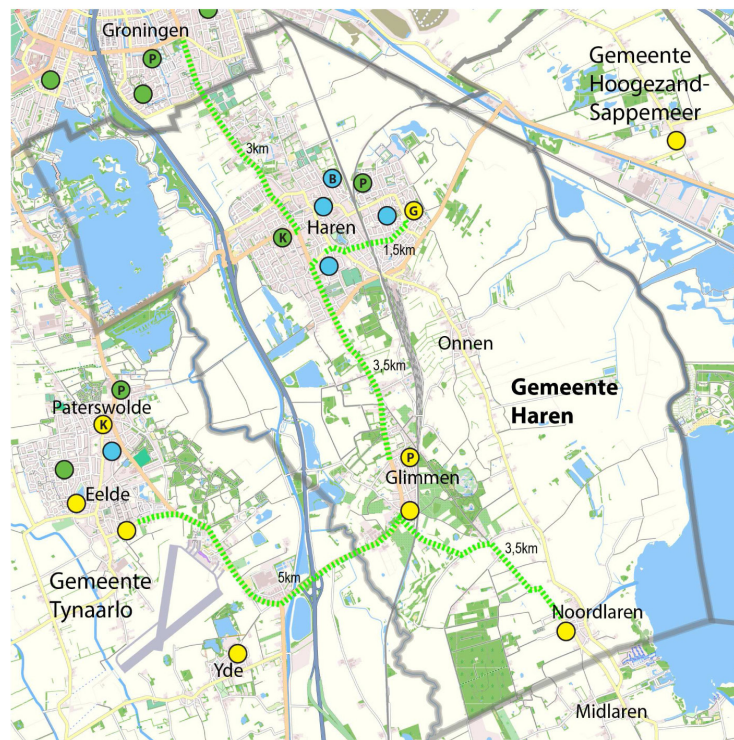
Scholen die meer dan 23 leerlingen hebben, maar minder leerlingen dan de gemeentelijke opheffingsnorm, moeten binnen drie jaar sluiten, tenzij 1 van de uitzonderingsbepalingen van toepassing is. Het kan dan gaan om de laatste school binnen een bepaalde straal of om het hanteren van gemiddelde schoolgrootte.

De huidige opheffingsnormen zijn van toepassing op OBS de Wissel en OBS de Rieshoek. Voor OBS de Wissel kan gebruik worden gemaakt van de gemiddelde schoolgrootte, waardoor de instandhouding als zelfstandige locatie niet in gevaar komt. Stichting Baasis is in overleg met de ouders van OBS de Rieshoek tot de conclusie gekomen dat er geen bestaansrecht meer is voor deze school.

Overzicht basisscholen en omvang

De gemeente Haren vindt goede en bereikbare basisscholen in de buurt van kinderen belangrijk. In onderstaande kaart is de spreiding van de basisscholen weergegeven, evenals de grootte en identiteit van de scholen. Er is op dit moment een goede spreiding over het dorp Haren. We zijn en worden echter vrij onverwacht geconfronteerd met twee scholen die onder de landelijke opheffingsnorm zakken en daardoor moeten sluiten. De school in Onnen is vanwege te weinig leerlingen inmiddels opgeheven en er zijn geen onderbouwleerlingen meer ingeschreven op de Rieshoek. Dat betekent dat ook die school in de gevarezone is gekomen om op korte termijn onder de landelijke opheffingsnorm zal zakken. We zijn daarom blij met de realisatie van samenwerkingschool De Quintusschool.

figuur 5: overzichtskaart basisscholen in de omgeving

bron: CFI

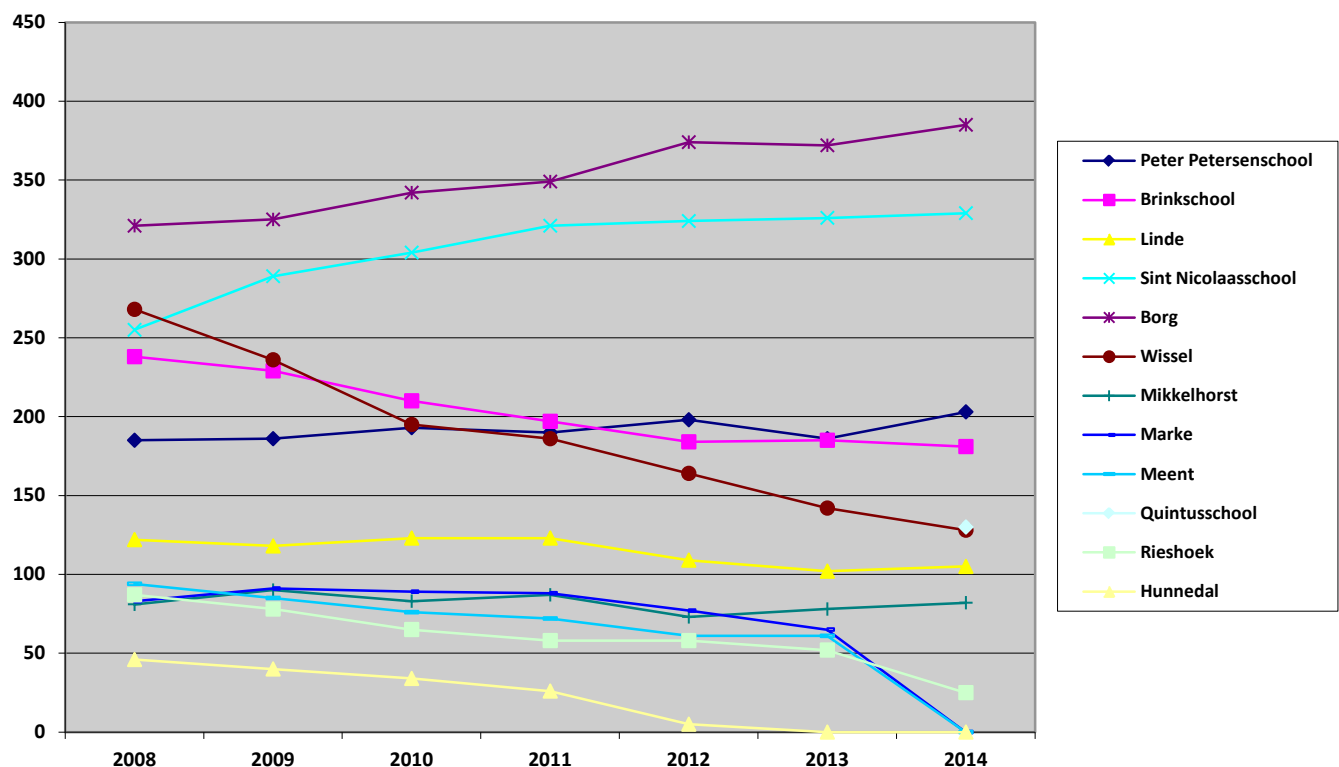
Bron: rapportages Scholenbouwmeester

Samenwerkingsschool in Glimmen

In Glimmen is de afgelopen periode door Stichting Baasis en de Vereniging voor Christelijk Basisonderwijs Glimmen toegewerkt naar een fusie tussen CBS de Marke en OBS de Meent. Het doel was het behoud van een goede onderwijsvoorziening voor het dorp. Het resultaat is dat er met ingang van het schooljaar 2013/2014 een (informele) samenwerkingsschool is ontstaan, genaamd de Quintusschool, welke plaats biedt aan ouders en leerlingen van verschillende overtuigingen. In dit Integraal KindCentrum wordt er ook Kinderopvang aangeboden, zowel dagopvang als Buitenschoolse Opvang. Hierdoor blijft er voor een brede groep ouders en leerlingen ook in de kleine kernen een passend onderwijsaanbod gewaarborgd. Door de samenwerkingsschool neemt de kwetsbaarheid af en worden de kansen op een toekomstbestendige, kwalitatief goede en brede onderwijsvoorziening vergroot.

Huidige capaciteit en toekomstige ruimtebehoefte

Onderstaande grafiek geeft het aantal leerlingen weer op de basisscholen in de gemeente in de afgelopen 7 jaar. We zien een sterke stijging van de twee grotere scholen in de gemeente, namelijk De Borg en de Sint Nicolaasschool. De Rieshoek en De Wissel hebben relatief veel leerlingen verloren in deze periode. Het Hunnedal is inmiddels opgeheven en De Meent en De Marke zijn gefuseerd in samenwerkingsschool Quintusschool. Het totale aantal leerlingen op de Harense basisschol is gedaald van 1780 leerlingen in 2008 naar 1568 leerlingen in 2014. Dit is een daling van bijna 12%.

Leerlingenprognose basisonderwijs

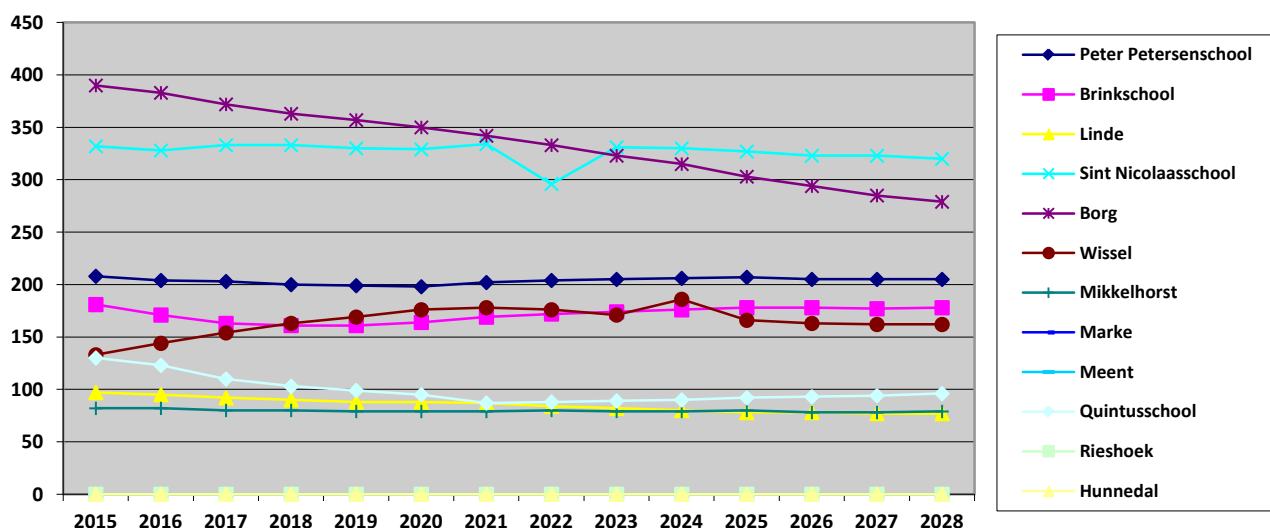
Om te kunnen anticiperen op de toekomstige ruimtebehoefte van de scholen, laten we om het jaar een prognose opstellen voor de komende vijftien jaar. Deze wordt onafhankelijk opgesteld door het bedrijf Pronexus en voldoet aan de door de VNG gestelde eisen. Dit betekent dat er in de prognose rekening wordt gehouden met:

- het voedingsgebied of de voedingsgebieden van scholen (het gebied waar 70% van de leerlingen vandaan komen);
- de verdeling van leerlingen als gevolg van belangstelling voor de school en het onderwijs dat wordt gegeven;
- de aanwezige bevolking, verdeeld in relevante leeftijdsgroepen en veranderingen hierin;
- de woningvoorraad en wijzigingen daarin inclusief een eventuele uitbreiding van het voedingsgebied.

Over het algemeen is het totaal aantal leerlingen in de gemeente Haren voor de komende jaren goed te voorspellen. De afwijking van de prognose ten opzichte van de werkelijke aantallen blijft de afgelopen jaren binnen een foutenmarge van slechts 1 %. Het blijkt lastiger om te bepalen naar welke scholen deze kinderen gaan. Een fundamenteel uitgangspunt in de onderwijswetgeving is dat ouders vrijheid van schoolkeuze hebben. Ouders zijn dus vrij om voor hun kind een school te kiezen die in overeenstemming is met hun voorkeuren. Deze kunnen liggen op het gebied van grondslag van de school, de kwaliteit van het onderwijs en de afstand tot de school.

Dit hangt van veel verschillende factoren af, zoals het schoolsysteem, de nabijheid, en steeds meer het imago van de school, hoe staat het in de omgeving bekend. Dit imago kan snel wijzigen van positief naar negatief, met grote gevolgen voor de instroom van leerlingen voor de scholen. Ook switchen ouders vaker van school. Echter, de prognose die is gebaseerd op zoveel mogelijk kengetallen blijft op dit moment de beste voorspeller van het aantal leerlingen op de diverse scholen, maar we blijven de verdeling monitoren. In bijlage 7 is de herkomst van de leerlingen op de verschillende basisscholen weergegeven (gebaseerd op leerlingentelling 1 oktober 2012).

De basisgeneratie van het aantal leerlingen in de basisschoolleeftijd ontwikkelt zich volgens de bevolkingsprognose zoals in onderstaande grafiek aangegeven. Hieruit blijkt dat het aantal leerlingen ook de komende jaren verder af zal nemen. Dit wordt afgeremd door de (voorgenomen) bouw van woningen in het gebied Dilgt-Hemmen-Essen.

Grafiek 3: leerlingenprognose basisgeneratie basisonderwijs

Ruimtebehoefte afgezet tegen ruimtecapaciteit

In onderstaande tabel wordt het aantal leerlingen afgezet tegen de ruimtebehoefte en de ruimtecapaciteit. Hierin wordt rekening gehouden met de geplande nieuwbouw in Haren Noord. In bijlage 8 staan ook de gegevens waarin geen rekening is gehouden met de nog niet gerealiseerde nieuwbouw in Dilgt-Hemmen-Essen.

School Haren dorp	jaartal	Groepen capaciteit	Groepen behoefte	Verschil
St. Nicolaasschool	2014	14	14	0
	2017	9	14	-5
	2028	6	14	-8
Peter Petersenschool	2014	8	8	0
	2017	8	8	0
	2028	8	9	-1
Brinkschool	2014	10	8	2
	2017	9	7	2
	2028	9	8	1
De Linde	2014	5	5	0
	2017	5	4	1
	2028	5	4	1
De Borg	2014	15	16	-1
	2017	15	16	-1
	2028	12	12	0
De Wissel	2014	8	5	3
	2017	8	7	1
	2028	8	7	1
De Mikkelhorst	2014	4	4	0
	2017	4	4	0
	2028	4	4	0

Kleine kernen	jaartal	Groepen capaciteit	Groepen behoefte	Vershil
Quintusschool	2014	5	6	-1
	2017	5	5	0
	2028	5	5	0
De Rieshoek	2014	5	2	-3
	2017	5	0	-5
	2028	5	0	-5

Uit de tabel blijkt dat er, op termijn, sprake is van leegstand door krimp van het aantal leerlingen. Dit wordt voor De Borg en de Brinkschool deels opgevangen door het afstoten van noodlokalen of semi-permanente lokalen. Stichting Baasis zal zich gaan buigen over de nabije toekomst van De Rieshoek, maar het lijkt erop dat deze school binnenkort zal moeten sluiten. Duidelijk is wel dat de leegstand op deze school een grote financiële druk legt op de beschikbare middelen voor deze school.

Uit bovenstaande tabel blijkt verder dat de Sint Nicolaasschool op de korte en langere termijn te weinig lokalen heeft. Een relatief klein deel van het schoolgebouw is permanent en ook dit is in een matige staat. Daarom moet er worden voorzien in een duurzame oplossing voor de Sint Nicolaasschool in de vorm van vervangende huisvesting. In de volgende paragrafen worden de gevolgen per school aangegeven.

In bijlage 7 is de herkomst van de leerlingen per school opgenomen.

De Borg

De Borg is de afgelopen jaren sterk gegroeid en is met 385 leerlingen op dit moment de grootste basisschool in de gemeente. De groei in de laatste twee jaren is onder andere veroorzaakt door de sluiting van het Hunnedal in Onnen. Beide scholen zijn bestuurlijk en institutioneel gefuseerd en leerlingen uit Onnen gaan hoofdzakelijk naar De Borg. Op de midden-lange termijn verwachten we een terugloop van het aantal leerlingen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een kleinere basisgeneratie en door de verwachte effecten van de nieuwbouw voor De Wissel in hetzelfde voedingsgebied.

Door de groei en op basis van de prognose is er tijdelijk recht op een 16e lokaal. De school heeft deze al eerder met eigen middelen gerealiseerd tegelijk met de permanente uitbreiding van een lokaal. Voor de 16e semi-permanente groep zal alsnog een vergoeding worden uitgekeerd. Deze is lager dan de normvergoeding, maar gelijk aan de kosten die de school gemaakt heeft voor de realisatie van het 16^e lokaal.

Financiën

• Vergoeding 16e semi-permanente groep	€ 103.000
• 1 ^e inrichting olp en meubilair	€ 14.000
Totaal	€ 117.000

De Wissel

Voor de Wissel is nieuwbouw gerealiseerd in Brede School de Octopus. Het gebouw zou geschikt worden gemaakt voor 10 groepen, maar dit is tijdens de voorbereiding van de bouw door tegenvallende leerlingaantallen verlaagd naar 8 groepen en circa

200 leerlingen. Er was dus sprake van veranderende omstandigheden. Daarvoor is een nieuwe prognose opgesteld om een beter zicht te krijgen op het aantal te verwachten leerlingen. Het normbudget is naar aanleiding daarvan ook conform het aantal groepen naar beneden toe bijgesteld. De laatste twee jaren is het aantal leerlingen tegen de prognose in verder gedaald. Hierdoor zal er een aantal jaren sprake zijn van leegstand van 2 of 3 lokalen. We verwachten dat de nieuwe huisvesting in de Brede School de Octopus een positief effect zal hebben op de instroom van het aantal leerlingen, waardoor deze leegstand binnen 6 jaar grotendeels wordt ingevuld. De tijdelijk leegstaande lokalen zullen voor zover mogelijk worden verhuurd of in medegebruik worden gegeven. Hiervoor is al belangstelling getoond en dit zullen we de komende tijd nader invullen.

De Mikkelfhorst

Het aantal leerlingen op GBS de Mikkelfhorst is de afgelopen jaren iets gedaald, maar kent een vrij stabiele populatie. Hoewel het aantal leerlingen lager is dan de gemeentelijke opheffingsnorm, kan de school op basis van de laatste school van een richting binnen een bepaalde afstand, in stand worden gehouden. Door de woningen in DHE komen er ook een aantal leerlingen voor de Mikkelfhorst bij. Dit is binnen de beschikbare capaciteit van de school op te vangen. De school is in 2008 gerenoveerd. Hierdoor voldoet de huisvesting voor de komende jaren.

De Peter Petersenschool

De school kende het afgelopen jaar een beperkte terugloop van het aantal leerlingen. Gezien de ligging naast DHE 5 + 6 verwachten we een groei van het aantal leerlingen op korte en middenlange termijn. Afhankelijk van de nieuwbouw in Dilgt, Hemmen en Essen zal dit waarschijnlijk op midden-lange termijn leiden tot een groei met een groep. Er zijn ruimtelijk beperkte mogelijkheden om de school uit te breiden. De naastgelegen school van Visio biedt mogelijk in de toekomst ruimte, wanneer eventueel besloten wordt om beide vestigingen van Visio in Haren te laten fuseren. Deze discussie moet nog worden gevoerd.

De Linde

Ook het aantal leerlingen op dD Linde is iets teruggelopen. De school profileert zich als kleine school, waardoor het wel een specifieke groep ouders aantrekt. Het aantal leerlingen zal daarom de komende jaren vrij constant blijven. Ook deze school is een aantal jaren geleden gerenoveerd, waardoor er de komende jaren geen investeringen in de school nodig zijn.

Brinkschool

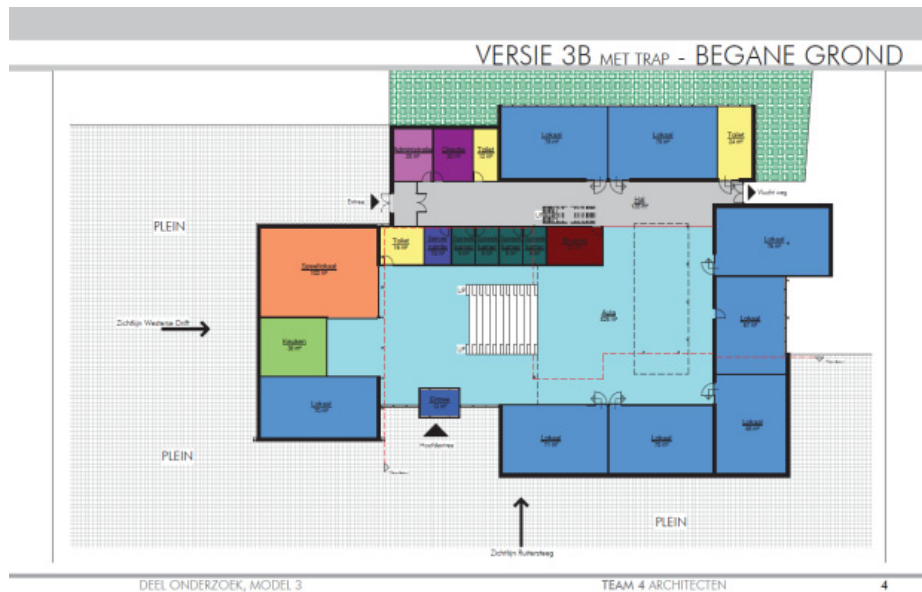
De Brinkschool is de grootste openbare school en is een aantal keren uitgebreid. We zien dat een aanzienlijk deel van de ouders uit DHE 3 kiest voor de Brinkschool. Dit zorgt voor de korte en midden-lange termijn voor een groei van het aantal leerlingen. Door de al aanwezige ruimte is er vooralsnog geen uitbreiding nodig. Het noodlokaal is afgeschreven en hoeft niet meer te worden gebruikt voor onderwijsruimte. De school geeft aan de ruimte nog wel te gebruiken. Deze kan blijven staan, maar er wordt niet meer door de gemeente geïnvesteerd. Voor het verwijderden van het noodlokaal kan het schoolbestuur een aanvraag indienen.

Sint Nicolaasschool

De huisvesting van de Sint Nicolaasschool voldoet op een groot aantal aspecten niet meer. De groei in de afgelopen jaren is opgevangen door het plaatsen van 5 noodlokalen. De permanente bouw is sterk verouderd. Er is al een aantal jaren geen of in geringe mate preventief en groot onderhoud uitgevoerd. Dit wordt goed zichtbaar, doordat hierdoor vervolgschade als lekkages zijn ontstaan. In 2011 is er nog groot onderhoud uitgevoerd aan het dak, om de veiligheid van de kinderen en de medewerkers te kunnen blijven garanderen. Het aantal leerlingen op de Sint Nicolaasschool is de afgelopen jaren gestegen van 247 leerlingen in 2005 naar 329 op 1 oktober 2013. Het schoolbestuur geeft aan dat er voor de komende jaren al veel leerlingen zijn aangemeld en dat daardoor het aantal leerlingen gelijk zal blijven of nog verder zal stijgen. Uit de prognose blijkt dat er voor de school de komende 15 jaar circa 14 groepen nodig zijn. Dit komt mede door het aantal leerlingen vanuit de nieuwbouwwijk in Haren Noord. Het schoolbestuur is van mening dat dit te laag is ingeschat, zij zien een groeiende zij-instroom van leerlingen. De Nicolaasschool verwacht dat dit zij-instroom effect de komende tijd zal aanhouden aangezien er geen redenen zijn om te verwachten dat dit effect op korte termijn zal wegvallen en dat er daardoor een lange termijn ruimtebehoefte is aan 16 groepen. Vanwege dit verschil aan inzicht zullen we het benodigde aantal groepen op korte en langere termijn samen met het schoolbestuur blijven monitoren, zodat er geen sprake is van een te klein onderwijsgebouw bij de ingebruikname van de school. In het ontwerp zal daarom in ieder geval rekening gehouden moeten worden met een simpele uitbreiding naar mogelijk 16 groepen. Deze kosten moeten uit het krediet voor onvoorziene ontwikkelingen worden gedekt.

Naast het feit dat herhuisvesting noodzakelijk is om in voldoende en adequate huisvesting te kunnen blijven voorzien, speelt ook de ontwikkeling dat Westerholm graag uit wil breiden aan de huidige woonvoorziening. Dit kan alleen op de locatie van de Sint Nicolaasschool. De gemeente Haren heeft, met een groot aantal oudere bewoners, er belang bij dat er voldoende en kwalitatief goede huisvesting voor ouderen is. We willen daarom meewerken aan een uitbreiding van Westerholm door de school te verplaatsen naar de huidige locatie van het Zernike College. Met de verhuizing blijft de school binnen het eigen voedingsgebied.

Uitgaande van 14 groepen is de normvergoeding inclusief frisse scholen toeslag € 2.640.000 (prijspeil 2013). Hiervoor kan de Sint Nicolaasschool op de locatie van het Zernike College de keuze maken voor volledig nieuwbouw of het hergebruiken van een deel van het bestaande gebouw waardoor deze weer minimaal 50 jaar mee kan gaan. Vanuit duurzaamheid gaat onze voorkeur hiernaar uit. Uit een oriënterend onderzoek door Team 4 architecten blijkt dat hiervoor mogelijkheden zijn. Hieronder is een door Team 4 architecten uitgewerkt model opgenomen als voorbeeld van de mogelijkheden van hergebruik van de bestaande gebouwen.

Door gebruik te maken van delen van het bestaande gebouw is het ook mogelijk om de gymzaal aan de Westerse Drift te integreren in de school en ook te gebruiken als speellokaal. Dit past goed bij de visie van de school en hiermee kan de school effectiever omgaan met de onderwijstijd, doordat er niet meer naar het Buut gelopen hoeft te worden. Dit heeft wel tot gevolg dat de gemeente waarschijnlijk 2 gymzalen in deze wijk moet blijven bekostigen. De voor- en nadelen worden samen met het schoolbestuur nader uitgewerkt, alvorens hier een definitief besluit over wordt genomen.

Daarnaast zijn er gemeentelijk middelen nodig voor de aanpassing van de infrastructuur voor een goede bereikbaarheid. Er is een oriënterend onderzoek uitgevoerd door de Grontmij naar bereikbaarheid van de nieuwe locatie, vooral vanuit het veilig halen en brengen van kinderen, het zelfstandig bereiken van de school door de leerlingen en het parkeren door het personeel. Hieruit blijkt dat er voldoende mogelijkheden zijn om de verkeersstromen goed te beheersen, bijvoorbeeld door het scheiden van de fietsers en de auto's. De verdere uitwerking is afhankelijk van onder andere de gekozen entree tot de school. We constateren voor nu dat er oplossingen zijn voor een goede bereikbaarheid van de school. Daarnaast moet het niet gebruikte deel van het Zernike College worden gesloopt. Voor deze noodzakelijke investeringen nemen we een stelpost op.

Naast de verhuizing bestaat de mogelijkheid om op de huidige locatie nieuw te bouwen, maar dit heeft, gezien het maatschappelijke belang van de uitbreiding van Westerholm, niet onze voorkeur. Rekening houdend met de verhuizing van het Zernike College en de bouwtijd voor de Sint Nicolaasschool, kan dit plan in het schooljaar 2016/2017 worden opgeleverd.

Financiën

• Normvergoeding school 14 groepen	€ 2.400.000
• Extra vergoeding Frisse Scholen 10%	€ 240.000
• Bestemmingsplan en onderzoeken	€ 50.000
• Sloop en infrastructuur (stelpost)	€ <u>500.000</u> ¹¹
Totaal	€ 3.190.000

Quintusschool (fusie tussen OBS de Meent en CBS de Marke)

De scholen in kleine kernen staan zwaar onder druk. Dit heeft al geleid tot de sluiting van het Hunnedal in Onnen en de fusie tussen De Marke en De Meent. Wij vinden het van belang dat er kwalitatief en goed bereikbaar basisonderwijs is en blijft in de gemeente. Dit geldt zeker ook voor de kleine kernen. De samenwerkingschool kan hier in belangrijke mate aan bijdragen. Wij vinden het daarom van belang om deze ontwikkeling, voor zover dit binnen onze wettelijke mogelijkheden ligt, te ondersteunen en te faciliteren. Hiervoor heeft de gemeente het Kleine Kernen Beleid opgesteld. Dit is verder uitgewerkt in hoofdstuk 4, paragraaf Kleine Kernen Beleid IKC.

In Glimmen is, door een fusie tussen OBS de Meent en CBS de Marke, de informele samenwerkingschool Quintusschool ontstaan. Deze school staat bewust open voor ouders en leerlingen van verschillende richtingen om zo aantrekkelijk te kunnen zijn voor een brede groep ouders. Op deze school wordt les gegeven met aandacht en respect voor zowel de christelijke als de openbare identiteit. Het precies te verwachten leerlingen is moeilijk in te schatten, maar we verwachten een lichte groei van het aantal leerlingen door de grotere aantrekkingskracht op een grotere groep ouders. Veel kinderen uit Noordlaren zullen gebruik gaan maken (of maken dit al) van deze school in Glimmen.

In Glimmen is een Integraal Kind Centrum (IKC) ontstaan door ook Kinderdagopvang (KDO), Buitenschoolse Opvang (BSO) en overige buitenschoolse activiteiten aan te bieden. Zo ontstaat er voor de kleine kernen een interessant aanbod voor de ouders waardoor de school ook toekomstbestendig kan zijn.

Financiën (reeds beschikbaar gesteld)

• Normvergoeding uitbreiding + aanvullende middelen samenwerkingschool	€ 334.000
• 1 ^e inrichting olp en meubilair	€ <u>8.000</u>
Totaal	€ 342.000

Deze middelen zijn inmiddels door de gemeenteraad beschikbaar gesteld en zullen worden gedekt uit de opbrengt van OBS de Meent.

¹¹ Stelpost. De kosten voor de aanpassing van de infrastructuur zijn onder andere afhankelijk van de uiteindelijk positionering van de school op het terrein van het Zernike College. Hiervoor ontvangt de gemeenteraad nog een aanvullend advies waarin de werkelijke kosten inzichtelijk worden gemaakt. De sloop is circa € 110.000 en de infrastructuur € 390.000.

De Rieshoek

De Rieshoek heeft al een aantal jaren te maken met een forse terugloop van het aantal leerlingen. Een aantal ouders heeft vanwege de geringe omvang van de school en de ongunstige prognose voor de toekomst aangegeven met ingang van het schooljaar 2013/2014 te kiezen voor een andere school. Dit leidt ertoe dat het aantal leerlingen verder terug is gelopen naar 32 leerlingen, waarbij er geen leerlingen meer zijn in de groepen 1 tot en met 4. Dit betekent dat de school binnen een aantal jaren volledig leeg zal lopen. De mogelijke instroom in de jongste groepen is te klein om in de nabije toekomst te zorgen voor een school boven de landelijke opheffingsnorm van 23 leerlingen. Indien een school onder deze norm komt, zal de bekostiging het jaar daarop van rijkswege worden beëindigd. Dit betekent dat de school wordt gesloten. Op dit moment is Stichting Baasis bezig met het formuleren van een plan voor de nabije toekomst van De Rieshoek. Dit zal in nauw overleg met de school en ouders gebeuren. Zodra het plan gereed is, zal deze ook met de gemeente worden opgepakt. We zullen de ontwikkeling op de Rieshoek blijven volgen.

7: Speciaal Onderwijs

Invoering Passende Onderwijs

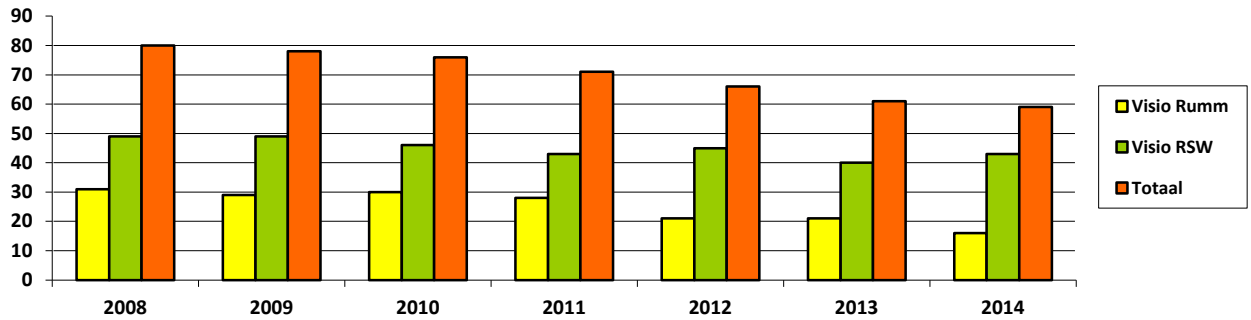
Het speciaal onderwijs is het afgelopen decennium gegroeid van 54.000 leerlingen naar 69.000 leerlingen. De groei is voor het grootste deel te zien binnen cluster 4, de leerlingen met ernstige gedragsproblemen. Dit cluster is niet in Haren aanwezig, waardoor het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs in Haren licht is gedaald.

Passend Onderwijs biedt ruimte voor nieuwe samenwerkingsvormen tussen speciaal en regulier onderwijs, waardoor meer kinderen thuisnabij onderwijs kunnen volgen op een reguliere school. Dit zal gevolgen hebben voor de onderwijshuisvesting van zowel de speciale als de reguliere scholen in de gemeente Haren. De speciale scholen zullen een doelgroep kwijtraken aan het regulier onderwijs, de reguliere scholen zullen toegankelijk moeten worden voor leerlingen met een beperking. Het is nu nog onduidelijk wel effect de invoering van Passend Onderwijs feitelijk zal hebben op de benodigde onderwijsruimte van beide soorten scholen en de specifieke voorzieningen die daarvoor nodig zijn. In het geval van nieuwbouw zal veel aandacht uit moeten gaan naar de toegankelijkheid van het schoolgebouw. Voor scholen met veel leerlingen met gedragsproblemen is bijvoorbeeld een time-out ruimte belangrijk, terwijl voor blinde en slechtziende leerlingen het licht van grote invloed is op het welbevinden van de leerlingen. Zo brengt elke beperking andere aanvullende voorzieningen met zich mee.

Het speciaal onderwijs in Haren kan veel leerlingen kwijt raken, doordat zij in het regulier onderwijs instromen. Doordat veel leerlingen op het speciaal onderwijs van buiten de gemeente komen, zullen deze leerlingen niet meer in Haren naar school gaan, maar naar een school meer thuisnabij. Dit heeft financiële nadelen voor zowel het schoolbestuur (niet bekostigde leegstand) als de gemeente (minder middelen in het gemeentefonds). Het is nu echter nog te vroeg om hier de effecten van te kunnen overzien.

Cluster 1: Koninklijke Visio

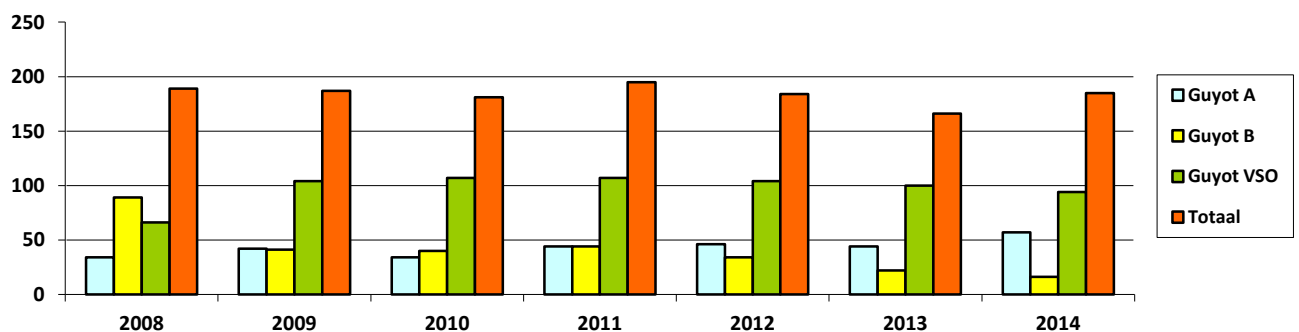
De doelgroep van kinderen met een visuele handicap is met circa 3.000 kinderen tussen de 3 en 20 jaar relatief klein. Daarom hebben Visio en Bartiméus hun expertise gebundeld in VISIS Onderwijs. In Haren verzorgt Visio onderwijs aan leerlingen met overwegend een visuele beperking tussen 3 en 12/13 jaar op de locatie Rummerinkhof. Op de Rijksstraatweg wordt onderwijs gegeven aan leerlingen tussen 3 en 20 jaar met een visuele en verstandelijke handicap. Binnen cluster 1 wordt er al 30 jaar lang gestreefd naar 'regulier waar mogelijk, speciaal waar noodzakelijk'. Ongeveer 75% tot 80% leerlingen met een visuele beperking zit op een vorm het regulier onderwijs en Visio verwacht dat de ambulante begeleiding nog meer zal gaan groeien. Het gebruik van social media in de klas zal meer worden ingezet, waardoor reguliere scholen efficiënter kunnen worden bediend. Slechts 25% volgt onderwijs op een speciale onderwijsinstelling van Visio of Bartiméus. De gevolgen van Passend Onderwijs voor het leerlingenaantal zullen daarom waarschijnlijk voor dit cluster voor de toekomst beperkt zijn.

Het aantal leerlingen op beide locaties is de afgelopen jaren wel afgenomen. Hierdoor ontstaat ruimte in de school aan de Rijksweg. De directie onderzoekt of het mogelijk is om de locatie Rummerinkhof op termijn af te stoten. De verschillen in de leerlingen op beide locaties en de mogelijkheden om deze op een verantwoorde manier samen te voegen in het belang van de leerlingen is onderdeel van deze discussie. Voor de toekomst kan de locatie Rummerinkhof mogelijk worden ingezet om een groei van de Peter Petersenschool en/of de onderbouw van het Zernike College op te vangen, maar dit is afhankelijk van de uitkomst van de interne discussie bij Visio.

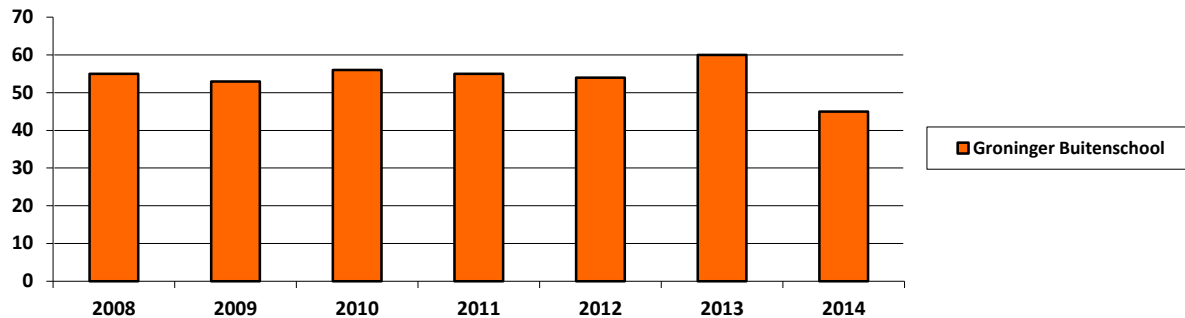
Cluster 2: Koninklijke Effatha Guyot

Omdat de situatie voor cluster 2 vergelijkbaar is aan cluster 1, haakt cluster 2 met de invoering van passend onderwijs aan bij de landelijke systematiek van cluster 1. Op dit moment zijn er 52 scholen voor cluster 2. Net als in cluster 1 wordt een beperkt aantal instellingen ingericht dat het onderwijs, de indicatie en de ondersteuning gaat verzorgen. De huidige vestigingen voor cluster 2 gaan op in die instellingen. Dat moet heel zorgvuldig gebeuren. Daarom geldt tot 1 augustus 2015 een overgangperiode. Het is voor Guyot nog erg moeilijk om aan te geven wat Passend Onderwijs voor gevolgen zal hebben voor de huisvesting van de beide scholen in Haren. Dit zal de komende 2 jaren duidelijk moeten worden. De doelgroep is de afgelopen jaren, tegen de verwachting in, iets gestegen.

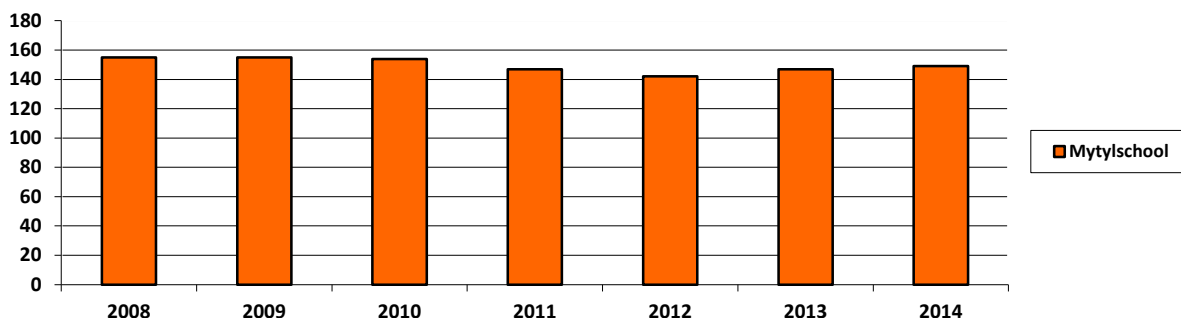

Cluster 3: Groninger Buitenschool en Mytylschool Prins Johan Friso

De Groninger Buitenschool is in 2013 verhuist naar het Dilgtplein in Haren. Het gebouw in Appelbergen was te groot geworden en voldeed niet meer aan de eisen van deze tijd. Het gebouw zou grondig gerenoveerd moeten worden. Met de verhuizing is geanticipeerd op de kleiner wordende doelgroep en de ontwikkeling Passend Onderwijs. De kwetsbaarheid van de geringe omvang van de school wordt verminderd door meer samenwerking met en gebruik te maken van de expertise van de Mytylschool. Het aantal leerlingen laat een lichte daling zien.

De Mytylschool biedt onderwijs aan leerlingen van 4 tot maximaal 20 jaar met een lichamelijke- of meervoudige handicap. Hierin wordt met diverse partners samengewerkt zoals het UMCG, revalidatiecentrum Beatrixoord, de Stichting Noorderbrug, het praktijkonderwijs en het regulier (voortgezet) onderwijs. De kinderrevalidatie vond voorheen plaats in het schoolgebouw van de Mytylschool om het reizen tussen verschillende locaties te voorkomen. Inmiddels is het schoolgebouw door het Beatrixoord uitgebreid met een nieuwe vleugel voor de kinderrevalidatie. Hierdoor is de onderwijsruimte weer volledig beschikbaar voor onderwijs. Het halen en brengen van de kinderen leidt regelmatig tot opstoppingen door de taxibusjes. Het terrein moet in 2014 worden herbestraat. Dit wordt in het huisvestingsprogramma 2014 meegenomen. Er wordt ook meteen gekeken hoe de infrastructuur kan worden verbeterd om dergelijke opstoppingen in de toekomst te voorkomen. De doelgroep is de afgelopen jaren vrij constant geweest.

Cluster 4: Nevenvestiging Bladergroenschool Klein Cantersveen.

Dit is nu een dislocatie en moet volgens de inspectie van onderwijs een nevenvestiging worden. Hierdoor wordt de gemeente Haren ook verantwoordelijk voor de huisvesting. De school huurt hier 2 lokalen van Accare als eigenaar van de gebouwen aan Klein Cantersveen. Met de extra inkomsten die wij ontvangen voor de leerlingen van deze locatie worden de huurlasten gedekt.

8: Voortgezet Onderwijs

De gemeente Haren heeft twee scholen voor voortgezet onderwijs binnen haar gemeentegrenzen met een regionale aantrekkingskracht. De leerlingen komen met name uit de gemeenten Haren, Groningen en Tynaarlo waarbij alle gemeente circa 30% van de leerlingen leveren. Met name het Zernike College is de afgelopen jaren fors gegroeid, waardoor een forse investering in de huisvesting nodig is gebleken.

Zernike College

In het IHP 2009-2012 heeft de gemeenteraad haar zorg uitgesproken over de huisvesting van het Zernike College aan de Westerse Drift. Dit was de aanleiding om op zoek te gaan naar een nieuwe locatie voor de herhuisvesting. Deze locatie is gevonden aan de Kerklaan tegenover de Hortus. De grond hiervoor is inmiddels aangekocht van de Rijksuniversiteit Groningen.

De gemeente Haren is bouwheer en heeft in nauwe samenwerking met de gebruikers en het schoolbestuur gewerkt aan de uitwerking van de plannen in een Design, Build & Maintain bouwcontractvorm. Hierdoor worden de kosten van de investering en de exploitatie en het groot onderhoud zo goed mogelijk op elkaar afgestemd.

In het nieuwe schoolgebouw wordt ook een gymzaal gerealiseerd. Deze is ook buiten openingstijden van de school toegankelijk en in te zetten voor sportverenigingen. Daarnaast wordt het Scharlakenhof aangepast en gerenoveerd om hier met twee groepen tegelijk te kunnen sporten.

Met de verhuizing ontstaat er op de locatie aan de Westerse Drift ruimte voor de Sint Nicolaasschool en kan Westerholm uitbreiden op de locatie van de Sint Nicolaasschool aan de Beatrixlaan. De huisvesting van de school is bedoeld voor de bovenbouw leerlingen AVO/VWO en de richting Atheneum +. Het duurzame, frisse en energiezuinige schoolgebouw biedt plek aan 1.440 leerlingen en circa 150 leerlingen. De planning is erop gericht om de school met ingang van het schooljaar 2015/2016 in gebruik te nemen.

De onderbouwlocatie aan de Rummerinkhof kampt de komende jaren nog met een gebrek aan ruimte, waardoor er mogelijk geloot moet worden. Dit willen we oplossen door leegstand in bestaande scholen in de omgeving beschikbaar te stellen.

Investering (reeds beschikbaar gesteld)

• Normvergoeding school 1440 lln + Normvergoeding 1 gymzaal	€12.640.000
• Aanpassing Scharlakenhof	€ 555.000
• Bestemmingsplan en onderzoeken	€ 50.000
• 1 ^e inrichting olp en meubilair	€ 357.000
• Terrein	€ 500.000
• Overige kosten	<u>€ 649.000</u>
Totaal	€14.751.000

Maartenscollege

Het Maartenscollege was in 1999 bouwheer van een forse investering in de huisvesting door een grote uitbreiding van de school richting de Hemmenkamp. Hierdoor ontstond er een campus en kon een aantal verouderde gebouwen in Groningen worden afgestoten. Het huidige schoolbestuur en de rector geven aan ongelukkig te zijn met de destijds gemaakte keuzes en ziet zich gesteld voor een grote investering om het gebouw weer toekomstbestendig te maken. Het huidige en het verwachte aantal leerlingen geeft op middenlange termijn geen aanleiding om uit te moeten breiden.

Het schoolbestuur heeft aangegeven niet te willen uitbreiden, maar vooral te opteren voor een vervanging, aanpassing en renovatie van het oudere deel en hierin ook meteen de noodzakelijke aanpassing van het nieuwere deel mee te nemen. De door het schoolbestuur ervaren knelpunten zijn als volgt samen te vatten:

- Het gebouw is functioneel niet geschikt voor hedendaagse innovatieve didactische werkvormen en sluit niet aan bij de onderwijskundige visie van de school. De gehele logistiek is zeer onlogisch, inefficiënt en in voorkomende gevallen zelfs gevaarlijk. Dit geldt ook voor het verkeerstechnisch aspect.
- Het gebouw heeft een ongunstige bruto/nuttige oppervlakteverhouding en hierdoor ontstaat een capaciteitsprobleem. Daarnaast zouden er te weinig sportvoorzieningen zijn.
- Het gebouw voldoet niet aan de hedendaagse eisen ten aanzien van arbo normen (oppervlakte, binnenklimaat, lichthinder, akoestiek) en bouwbesluit (toegankelijkheid, energieprestatie, vluchtwegen).
- Het gebouw, met name het oude deel, voldoet niet aan de hedendaagse duurzaamheidsprestaties (energie, gezondheid, milieu) en er dient o.a. mechanische ventilatie toegepast te worden indien er renovaties of functionele aanpassingen worden gedaan.
- De geboden kwaliteit in relatie tot de kosten voor MC is zeer ondoelmatig (veel te hoge kosten voor veel te slechte kwaliteit) en de verhouding kosten school en gemeente is onevenredig verdeeld.

De kosten voor aanpassingen en onderhoud vallen onder de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. De kosten voor uitbreiding en nieuwbouw komen voor rekening van de gemeente. De totale kosten van het plan om het Maartenscollege te revitaliseren is door het schoolbestuur berekend op € 14,5 miljoen. Het schoolbestuur is bereid om hier € 6,3 miljoen aan bij te dragen. Voor de overige kosten, € 8,5 miljoen, zou de gemeente Haren de bekostiging moeten dragen. De gemeente Haren is hierover al een tijd in overleg met het schoolbestuur en heeft aangegeven dat zij op korte termijn geen middelen voor de revitalisatie vrij kan maken. De school ziet mogelijkheden om de plannen te verwezenlijken in doordecentralisatie van de middelen voor nieuwbouw en uitbreiding. Hiervoor is al onderzoek gedaan door Ruimte voor OK. Dit lichten we hieronder kort toe.

Doordecentralisatie

Het is mogelijk om bepaalde verantwoordelijkheden en daarbij horende middelen op basis van doordecentralisatie over te hevelen naar schoolbesturen. Een nuancering is voor wat betreft de doordecentralisatie is op zijn plaats. De gemeente kan de wettelijke zorgplicht niet volledig aan de schoolbesturen overdragen, maar uitsluitend de uitvoering van (delen van) deze zorgplicht. De zorgplicht voor voldoende

onderwijshuisvesting blijft bij de gemeente. Dit betekent dat op het moment dat na doordecentralisatie een schoolbestuur nalatig is in de uitvoering, de gemeente met de (financiële) lasten kan worden geconfronteerd.

Over het algemeen worden de volgende voor- en nadelen van vrijwillige doordecentralisatie genoemd:

Gemeente	Schoolbestuur
Voordelen	
Vermindering bestuurslast	Grotere eigen autonomie
Begrotingszekerheid	Integrale afweging renovatie/nieuwbouw
Zekerstelling onderwijsaanbod	Efficiënter gebouwenbeheer
Nadelen	
Wettelijke zorgplicht blijft, invloed neemt af	Deskundigheid vergaren vastgoedbeheer
Afsplitsing integraal budget voor huisvesting	Financiële risico's
Beperking integraal accommodatiebeleid	

Het Maartenscollege heeft de gemeente gevraagd om mee te werken aan een onderzoek naar de mogelijkheden van vrijwillige doordecentralisatie van de middelen voor de onderwijshuisvesting van gemeente naar het schoolbestuur. Hiervoor is ook een concept rapportage geschreven door Ruimte voor OK. In eerste instantie heeft ook het Zernike College zich hierbij aangesloten, maar heeft zich later uit het onderzoek teruggetrokken omdat zij hier de voordelen (nog) niet van inzagen. Inmiddels heeft ook O2G2 als schoolbestuur van het Zernike College aangegeven wel weer geïnteresseerd te zijn in de mogelijkheden.

Doordecentralisatie is mogelijk in verschillende varianten. De wet geeft hiervoor geen voorgeschreven blauwdruk, de betrokken partijen moeten in onderling bepalen op welke wijze de eventuele doordecentralisatie leidt tot de meest gewenste investering in de onderwijshuisvesting. De wet geeft slechts aan dat gemeente en schoolbestuur/schoolbesturen een overeenkomst dienen aan te gaan waarin de jaarlijkse bijdrage voor huisvestingskosten beschikbaar wordt gesteld. Hierin zijn 3 varianten denkbaar:

1. de jaarlijkse vergoeding is gelijk aan huidige uitgavenniveau van de gemeente
2. de jaarlijkse vergoeding groeit over een periode van enkele jaren van het huidige niveau richting de gemeentefondsuitkering
3. de jaarlijkse vergoeding is gelijk aan de fictieve uitkering in het gemeentefonds

Perspectief

De te maken afspraken in het kader van de doordecentralisatie moeten zijn gebaseerd op zekerheden, zodat schoolbesturen met beperkte risico's kunnen investeren. Zoals al eerder aangegeven kan de gemeente op korte termijn geen gelden vrij spelen voor de doordecentralisatie van middelen aan het Maartenscollege. We begrijpen de behoefte aan perspectief van het Maartenscollege en deze willen we op korte termijn bieden. Daarom zullen we 2014 gebruiken om het concept rapport van Ruimte voor OK in overleg met het Maartenscollege en het Zernike College verder uit te werken naar een concreet voorstel. Dit zal bij voorkeur eind 2014, maar uiterlijk medio 2015, moeten leiden tot een voorstel aan de gemeenteraad. Daarnaast willen we bezien of

we binnen onze eigen verantwoordelijkheid op een andere wijze behulpzaam kunnen zijn in het oplossen van de huisvestingsproblematiek van deze school.

9: Financiële vertaling investeringsplannen

'De start van een nieuwe school was niet altijd even makkelijk. Ironisch genoeg vielen de initiatieven tot drie keer toe (in 1931, in 1936 en in 1980) samen met een periode die voor het onderwijs uiterst moeilijk was en waarin de bomen niet tot in de hemel groeiden. Dat leidde er toe dat de initiatieven bezwaren opriepen. Velen vonden het niet verantwoord in tijden van beperkte middelen en afnemende werkgelegenheid in het onderwijs extra geld uit te geven aan nieuwe scholen.'

citaat uit ' Naar school in Haren' van H. Polman

Dit hoofdstuk geeft een financiële samenvatting van de investeringen die wij in de periode 2014 tot en met 2017 willen gaan uitvoeren. Daarin is ook de nieuwbouw van het Zernike College en de uitbreiding van de Quintusschool opgenomen. Hoewel de gemeenteraad al goedkeuring heeft gegeven aan deze projecten, nemen we deze wel op om een goed overzicht te geven van de middelen die door de gemeenteraad voor de onderwijshuisvesting beschikbaar worden gesteld in deze periode.

Gewenste nieuwe investeringen IHP 2014-2017

De Borg

-	Vergoeding 16e semi-permanente groep	€ 103.000
-	1 ^e inrichting olp en meubilair	<u>€ 14.000</u>
Totaal		€ 117.000

Sint Nicolaasschool

-	Normvergoeding school 14 groepen	€ 2.400.000
-	Extra vergoeding Frisse Scholen 10%	€ 240.000
-	Bestemmingsplan en onderzoeken	€ 50.000
-	Sloopkosten en Infrastructuur	<u>€ 500.000¹²</u>
Totaal		€ 3.190.000

Onvoorziene investeringen

PM

- Extra groei Sint Nicolaasschool
- Gevolgen Passend Onderwijs
- Grotere groei leerlingen DHE
- Maatregelen Maartenscollege

Investeringskrediet energiebesparende maatregelen

We stellen voor om het verwachte restantkrediet van het egalisatiefonds groot onderhoud op 31-12-2014 in te zetten voor de nieuw uit te werken regeling voor het investeren in energiebesparende maatregelen door de gemeente en de

¹² stelpost. De kosten voor de aanpassing van de infrastructuur zijn onder andere afhankelijk van de uiteindelijke positionering van de school op het terrein van het Zernike College. Hiervoor ontvangt de gemeenteraad nog een aanvullend advies (stedenbouwkundig plan) waarin de werkelijke kosten inzichtelijk worden gemaakt. De sloop is circa € 110.000 en de infrastructuur € 390.000.

schoolbesturen. Voorlopig ramen we dit op € 400.000. Er zal een uitgewerkt voorstel voor de inzet van deze middelen worden gemaakt. Dit wordt ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad.

Reeds beschikbaar gestelde investeringen

Zernike College

-	Normvergoeding school 1440 lln + Normvergoeding 1 gymzaal	€12.640.000
-	Aanpassing Scharlakenhof	€ 555.000
-	Bestemmingsplan en onderzoeken	€ 50.000
-	1 ^e inrichting olp en meubilair	€ 357.000
-	Terrein	€ 500.000
-	Overige kosten	<u>€ 649.000</u>
Totaal		€14.751.000

Quintusschool

-	normvergoeding uitbreiding	€ 334.000
-	normvergoeding 1e inrichting	<u>€ 8.000</u>
Totaal		€ 342.000

Overzicht investeringen in de tijd

In onderstaande tabel staan de voorgestelde investeringen in de tijd gezet. De groene vlakken geven de duur van de uitvoering weer. De bedragen zijn in het jaar gezet waarin het investeringsbudget beschikbaar moet zijn.

	2013	2014	2015	2016	2017
Uitbreiding Quintusschool	€ 342.000¹³				
Uitbreiding De Borg		€ 117.000			
Herhuisvesting Zernike College	€ 14.751.000¹⁴				
Herhuisvesting Sint Nicolaasschool		€ 3.190.000		€ 200.000	
Investering energiebesparende maatregelen			€ 200.000	€ 200.000	

De dekking van de investeringen in dit IHP wordt in het raadsvoorstel van januari 2014 opgenomen.

¹³ Dit krediet is reeds door de gemeenteraad beschikbaar gesteld op 22-04-2013

¹⁴ Dit budget is reeds door de gemeenteraad beschikbaar gesteld op 26-11-2012